

มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง

สุนิดา ดุแสง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์
วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี

มหาวิทยาลัยพายัพ
พฤษภาคม 2564

ชื่อเรื่อง: มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง
ผู้จัดทำ: สุนิดา ดุแสง
ชื่อปริญญา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ดร.สกุณี เกรียงชัยพร
วันที่อนุมัติผลงาน: 2 กุมภาพันธ์ 2564
สถาบันการศึกษา: มหาวิทยาลัยพายัพ

รายชื่อคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ:

1. _____ ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์)
2. _____ กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ผศ.ดร.สาธัญญ์ บุญเกียรติ)
3. _____ กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ฟลอเรียน เฟิร์ก)
4. _____ กรรมการ
(ดร.สกุณี เกรียงชัยพร)

สงวนลิขสิทธิ์ © สุนิดา คูแสง
มหาวิทยาลัยพายัพ 2564

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระหัวข้อ “มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง” สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ได้แก่ อาจารย์ ดร.สกุณี เกรียงชัยพร ที่ได้ให้ คำปรึกษา คำแนะนำและช่วยเหลืองานวิจัยตั้งแต่เริ่มจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี อาจารย์เป็นแรงบันดาลใจ เปิดมุมมอง อธิษฐานเผื่อ รับฟังทุกปัญหาด้วยความใส่ใจ ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการรับใช้องค์พระ ผู้เป็นเจ้าของ

ขอขอบพระคุณ คณบดี คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารีที่ได้ ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในการเป็นผู้รับใช้ และสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าทุกอย่างจนสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาและน้องสาว ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้กำลังใจใน และสนับสนุนค่าเล่าเรียนในการศึกษารวมทั้งอธิษฐานเผื่อตลอดจนจบการศึกษา

ขอขอบพระคุณคุณแอนนา เดอโลสซานโตส พี่เลี้ยงฝ่ายจิตวิญญาณของข้าพเจ้า คอย ช่วยเหลือสนับสนุนเสริมสร้างความเชื่อในชีวิตของข้าพเจ้า เป็นแบบอย่างแห่งการรับใช้และสนับสนุน ด้านทุนทรัพย์ในการเรียน เป็นกำลังใจ และอธิษฐานเผื่อข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้ง 11 คน สำหรับความรักความห่วงใยและน้ำใจในการ ช่วยเหลือที่มีให้กันเสมอมาตลอดสามปี จนจบการหลักสูตร

ขอขอบพระคุณพระเจ้าที่มีแผนการที่ดีในชีวิตของข้าพเจ้า ทรงรู้จักข้าพเจ้าและทรงนำชีวิต ของข้าพเจ้าเสมอในทุกด้าน ขอพระเจ้าทรงโปรดอวยพรท่านให้มีสันติสุข และมีชีวิตที่ถวายเกียรติแด่ พระเจ้าสืบไป

สุนิดา ดูแสง
พฤษภาคม 2564

ชื่อเรื่อง:	มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง
ผู้จัดทำ:	สุนิดา คุณแสง
ชื่อปริญญา:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ:	ดร.สกุณี เกรียงชัยพร
วันที่อนุมัติผลงาน:	2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564
จำนวนหน้า:	51 หน้า
คำสำคัญ:	จิตวิญญาณ การปักผ้า ชาติพันธุ์ม้ง

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษามิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง เพื่อแสวงหาความหมายในด้านมิติฝ่ายจิตวิญญาณที่มีอยู่ในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งและเป็นแนวทางในการทำพันธกิจด้านจิตวิญญาณกับชาติพันธุ์ม้ง

ผู้ให้ข้อมูลในการค้นคว้าอิสระนี้คือ ผู้หญิงชาติพันธุ์ม้ง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแมริม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้หญิงชนเผ่าม้งช่วงวัยต่างๆ ที่สามารถปักผ้าชนเผ่าและความรู้ความผูกพันกับผ้าม้งและการปักผ้าม้งการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้หญิงและได้จัดบันทึกพร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการใส่รหัสจัดหมวดหมู่ตามแต่ละประเด็น

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งปักผ้าชาติพันธุ์ม้งมีบทบาทที่สำคัญประกอบด้วย 4 ประการหลักคือ 1) การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์ 2) การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ 3) การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น 4) การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต

Title: Spirituality in Hmong Embroidery
Researcher: Sunida Doosaeng
Degree: Master of Arts in Christian Theology
Advisor: Sakunee Kriangchaiporn (Ph.D.)
Approval Date: 2 February 2021
Institution: Payap University, Chiang Mai, Thailand
Number of Pages: 51 pages
Keywords: Spirituality, Hmong, Embroidery

ABSTRACT

This independent study has the objective of studying the spirituality of Hmong embroidery. It is a case study in search of the spiritual meaning that is within the practice of embroidery of the Hmong tribe, and to find guidelines for Christian ministry with the Hmong tribe.

The informants in this independent study are Hmong women who reside in Chiang Dao district, Mae Tang district, and in Chiang Mai city. They are Hmong women of different ages who are capable and have knowledge in Hmong cloth materials and embroidery. The population and sample groups of 20 people were chosen by purposive sampling. The researcher collected data by interviewing the women individually, along with taking notes and recording the information. The data was then analyzed by adding codes and categorized according to each issue.

This research of the spirituality of Hmong embroidery consists of four main aspects, which are 1) Embroidery is a symbol of identity, 2) Embroidery is a tool in communicating beliefs, 3) Embroidery is a relational bond from generation to generation, and 4) Embroidery guides lives.

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ.....	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
1.2	โจทย์หรือคำถามวิจัย.....	2
1.3	วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.4	ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.5	ประโยชน์ที่ได้รับ.....	2
1.6	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2	ทบทวนวรรณกรรม.....	4
2.1	การปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง.....	5
2.2	ความหมายของจิตวิญญาณ.....	18
2.3	แนวคิดเรื่องความเชื่อจิตวิญญาณกับการปักผ้า.....	19
2.4	วัฒนธรรมคริสเตียน (การทรงไถ่ของพระเยซูคริสต์).....	25
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	32
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
3.4	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.5	อุปสรรคและข้อจำกัด.....	33
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	34
4.1	การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์.....	34
4.2	การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ.....	38

4.3.	การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น.....	40
4.4	การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต	42
บทที่ 5	สรุปผลและข้อเสนอแนะ	45
5.1	สรุปผลการวิจัย	45
5.2.	อภิปรายผลการวิจัย.....	45
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....		52
ภาคผนวก ก.....		56
ภาคผนวก ข.....		57
ประวัติผู้เขียน.....		58

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ลวดลายก้ำกือ หรือ ลายกันหอย.....	13
ภาพที่ 2 ลวดลายกัวปัว หรือ ลายคอกหมู.....	14
ภาพที่ 3 ลายโหระขรั้ว หรือ ผักกูด	14
ภาพที่ 4 ลายนั่งหน้า หรือ ตีนหนู	15
ภาพที่ 5 ลายต้อตั่วต้อ หรือ กันหอยมีหาง	16
ภาพที่ 6 ลายปั่นโต้วโต้ว หรือ ผักถั่ว.....	16

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ประเทศไทยมีหลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ ภาษา และวิถีชีวิตของคนในแต่ละภาคก็แตกต่างกัน ภาคเหนือของไทยถือว่าเป็นภาคที่มีความสำคัญ และมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันงดงามและทรงคุณค่า อีกทั้งยังมีงาน ศิลปหัตถกรรม เช่น ไม้แกะสลัก เครื่องเงินเครื่องเงิน การทำร่ม การทอผ้า และอาหารพื้นเมือง และภาคเหนือของไทยมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเขาที่อาศัยอยู่ ทำให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติที่อยากเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อและอัตลักษณ์ของชนเผ่าต่างๆ รวมถึงชาติพันธุ์ม้ง

ชาติพันธุ์ม้ง (Hmong) หรือแต่เดิมเรียกกันว่า “แม้ว” (Miao) ม้งในประเทศไทยเป็นกลุ่มคนที่อพยพถิ่นฐานมาจากประเทศจีน ชนเผ่าม้งในไทยมี 2 กลุ่มย่อยที่มีจำนวนประชากรใหญ่ ได้แก่ กลุ่มม้งขาว กลุ่มม้งน้ำเงิน ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในด้านเครื่องแต่งกาย แต่แนวทางปฏิบัติค่านิยมและความเชื่อเหมือนกัน ชาวม้งได้รับวัฒนธรรมอิทธิพลมาจากจีน ที่แฝงเร้นอยู่ในวัฒนธรรมประจำเผ่าม้งมาช้านาน ทั้งในด้านจารีต ขนบธรรมเนียม ข้อห้ามข้อปฏิบัติ และนับถือผีเป็นส่วนใหญ่ (ชมรมบริการวิชาสถาบันวิจัยชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่, 2541)

การปักผ้าม้ง อัตลักษณ์ด้านการปักผ้า ของชาติพันธุ์เป็นการจำกัดความ ในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งคือเพศหญิงเท่านั้น คือ “หญิง อาภัพ” เนื่องจากการดำรงชีวิตของหญิงสาวชาติพันธุ์ม้ง ผู้หญิงจะต้องเป็นคนทำงานในทุกๆ ด้าน ทั้งงานภายในบ้าน การทำไร่ และรวมไปถึงการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะการทอผ้า ปักผ้า ซึ่งเป็นการแสดงออกหน้าตาทางสังคมชาติพันธุ์ม้งในงานเทศกาลปีใหม่ มีการปักผ้าเพื่อใช้ในพิธีกรรม เช่น พิธีศพ และก่อนแต่งงานที่ผู้หญิงต้องปักผ้าเป็นเพราะมีความเชื่อว่า “ปักผ้าไม่ได้ หาสามียาก” จึงต้องประติดประต่อยคอยสร้างสรรค์งานผ้า ตั้งแต่ลูกอยู่ในครรภ์ แม่จะบรรจงทำ “เนงยี” หรือ เบ็ฮุ่มเด็ก ด้วยลวดลายปักที่เกิดจากความรัก หรือการสวมใส่เสื้อผ้าใหม่ในวันสำคัญต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องแต่งกายด้วยชุดแยกจากกันไม่ขาด เป็นเครื่องแสดงคุณค่าผ่านฝีมือของหญิงสาว ว่ามีคุณสมบัติที่ดีพร้อมจะเป็นภรรยา ผู้หญิงม้งจึงมีความผูกพันกับการทำผ้าและการ

ปักผ้า และเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างและคิดค้นขึ้น และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน (แม้ว, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2556)

นอกจากนี้สำหรับผู้หญิงชาวม้ง การปักผ้าเผ่าม้งถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ของชาวม้งและยังเป็นจิตวิญญาณของผู้หญิงอีกด้วย (บทบาทของผ้าปักต่อวิถีชีวิตชาวม้งบ้านหนองหอย, ศรีรัตน์, นาง เกศินี ,2553)

จากงานวิจัยพบว่ามีแนวคิด มายาคติเรื่องการถักไหมพรมและนิตติ้งช่วงเวลาที่ได้ถักไหมพรมหรือนิตติ้ง เป็นช่วงเวลาที่ทำให้รู้สึกสงบ นิ่ง เป็นช่วงเวลาที่ทำให้เข้าใจความจริงเกี่ยวกับเทพเจ้า การถักไหมพรมจึงเป็นช่วงเวลาอาหารฝ่ายจิตวิญญาณ และเป็นช่วงเวลาที่ได้ทบทวนชีวิตของตนเอง เส้นไหมที่ถักทอเปรียบเหมือนประสบการณ์ชีวิต ความเชื่อ ของเขาที่ผ่านผลงานการถัก (Zen and the Art of Knitting, 2002, 25-31) ดังนั้นงานวิจัยนี้เป็นการศึกษามิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง ว่ามีความหมายหรือแนวคิดอะไรที่ซ่อนอยู่ในการปักผ้า หรือลวดลายปักต่างๆ ของชาติพันธุ์ม้งที่สะท้อนถึงชีวิต มิติฝ่ายวิญญาณ หรือความเชื่อ

1.2 โจทย์หรือคำถามวิจัย

การปักผ้าของชาติพันธุ์ม้ง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ในด้านมิติจิตวิญญาณ และสามารถนำมาเป็นแนวทาง

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษามิติฝ่ายจิตวิญญาณที่มีอยู่ในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง
- 1.3.2 เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการทำพันธกิจด้านจิตวิญญาณกับชาติพันธุ์ม้ง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง ภาคเหนือในประเทศไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้หญิงชาวม้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแมริม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1.5.1 เป็นแนวทางในการประกาศกับชาติพันธุ์ม้งผ่านทางวิถีชีวิตด้านการปักผ้า
- 1.5.2 เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจในการทำพันธกิจกับชาติพันธุ์ม้งด้านการปักผ้า

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 มิติด้านจิตวิญญาณ

การตระหนักรู้จักตนเองว่าเราเป็นใคร รู้ถึงคุณค่าของตนเอง ค้นพบเอกลักษณ์ที่แท้จริงของ ตนมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ตระหนักรู้ของการเชื่อมโยงกับมนุษย์ทุกคน และจิตสำนึกรับรู้ความรู้สึก ของตนเองและของผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งหรืออยู่ร่วมกันเป็นชุมชนในสังคม

1.6.2 การปักผ้า

การปักผ้าของผู้หญิงชาติพันธุ์ม้งที่ปักบนเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งซึ่งหมายถึง วิธีการปักด้วยมือและรูปแบบการปักมีทั้งแบบปักไขว้และแบบปักทึบ

1.6.3 ชาติพันธุ์ม้ง

ชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย อพยพมาจากจีน ในประเทศไทยชาติพันธุ์ม้งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ม้งขาว ม้งน้ำเงิน ทั้งสองมีความแตกต่างกัน ที่ เครื่องแต่งกาย แต่ความเชื่อและ แนวทางปฏิบัติค่านิยมเหมือนกัน

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งการทบทวนวรรณกรรมในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อแสวงหาความหมายในด้านมิติฝ่ายจิตวิญญาณที่มีอยู่ในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งและเพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการทำพันธกิจด้านจิตวิญญาณกับชาติพันธุ์ม้ง โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 การปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง

2.1.1 ประวัติชาติพันธุ์ม้ง

2.1.2 ชนเผ่าม้งในประเทศไทย

2.1.3 เชื้อชาติ ภาษา

2.1.4 ความเชื่อและพิธีกรรม

2.1.5 การแต่งกาย

2.1.6 การปักผ้าม้ง (Hmong's Embroidery)

2.2 จิตวิญญาณ

2.2.1 ความหมายของจิตวิญญาณในภาษาบาลี

2.2.2 ความหมายของจิตวิญญาณในแง่ศาสนาฮิวและศาสนาคริสต์

2.2.3 ความหมายของจิตวิญญาณในแง่การรู้จักตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.3 แนวคิดเรื่องความเชื่อ จิตวิญญาณกับผ้าและการปักผ้า

2.3.1 ศิลปะการปักผ้ากับความเชื่อต่างๆ

2.3.2 ศิลปะการปักผ้ากับความเชื่อคริสเตียน

2.4 คริสเตียนกับวัฒนธรรม

2.4.1 วัฒนธรรมคริสเตียน

2.4.2 การสื่อสารพระกิตติคุณผ่านวัฒนธรรม

2.4.3 การไถ่วัฒนธรรมและการกลับใจ

2.1 การปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

ในบรรดาชาวเขาเผ่าต่างๆ นั้นดูเหมือนม้งจะมีประวัติความเป็นมาที่ค่อนข้างละเอียดกว่าเผ่าอื่นๆ ทั้งนี้ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้หลายท่านด้วยกันอาทิเช่น

F.M. Savina (1930) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชนเผ่าม้งโดยตรง และท่านหนึ่ง Hugo Bernatzik (1997) ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มม้ง จากเรื่องราวในหนังสือทั้งสองเล่มมีหลักฐานแสดงว่าบรรพบุรุษของม้งเคยอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเหลืองเมื่อราว 2000 ปีก่อนคริสตกาล สมัยนั้นพวกเผ่าม้งเคยต่อต้านการขยายตัวของพวกจีนอย่างทรหด ภายหลังจากต่อสู้ที่ยืดเยื้อซึ่งผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะหลายหน ในที่สุดชาวม้งก็เป็นฝ่ายแพ้และถูกบังคับให้ยอมรับวัฒนธรรมจีน อย่างไรก็ตามพวกม้งจำนวนมากได้ถอยเข้าไปอยู่ในท้องถิ่นที่ซึ่งยากแก่การเข้าถึงในสมัย 9000 ปี ต่อมา ในสมัยขงจื้อเอกสารจีนเล่มหนึ่งได้กล่าวถึงชนพวกนี้ว่าเป็น “พวกอนารยชนแห่งขุนเขา” และเป็นพวกกบฏที่พึงรังเกียจของจีน ดูเหมือนว่าในระยะแรกของการรวมเป็นเผ่าพันธุ์นั้นชนพวกนี้ได้สร้างวัฒนธรรมประจำเผ่าของตนไว้อย่างมั่นคงแล้วซึ่งยังปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

ภายหลังจากที่จีนได้ใช้ความพยายามต่างๆ เพื่อจะเอาชนะพวกชนเผ่าม้ง แต่ล้มเหลวลง แล้วพระเจ้าจักรพรรดิจีนหลายพระองค์ได้เปลี่ยนไปใช้นโยบายใหม่ โดยมุ่งที่จะแทรกซึมพวกม้งอย่างสันติวิธี คือ การใช้มาตรการทางด้านปกครอง เรื่องราวที่ได้จากหนังสือเล่มนี้กล่าวว่าพวกจีนมิได้รับความสำเร็จตามกุศโลบายนั้นมากนัก เพราะพวกม้งกระจายกันอยู่ทั่วไปบนภูเขาและไม่ยอมปรองดองด้วย เงินจากเมืองหลวงที่เราส่งไปประจำอยู่กับชาวม้งนั้นสามารถใช้อำนาจปกครองได้เพียงพอที่พวกเผ่าม้งจะยอมให้

ต่อมาในสมัยหนึ่งมีพระเจ้าจักรพรรดิจีนผู้ทรงพระปรีชาสามารถองค์หนึ่งได้ตระหนักว่า การทราบเรื่องราวเกี่ยวกับชนชาวเขาอย่างลึกซึ้ง คงจะอำนวยความสะดวกในการปกครองสามารถทำให้พวกป่าเถื่อนเหล่านี้้อยู่กันเป็นหลักแหล่งได้ ดังนั้นเพื่อที่จะศึกษาชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมของคนนอกศาสนาพวกนี้จึงทรงสั่งให้ผู้มีความรู้ติดตามพวกจีนจากเมืองหลวงขึ้นไปบนภูเขาด้วยหนังสือเล่มเดียวกันนี้ได้บันทึกเหตุการณ์ตอนนี่ว่าพวกผู้มีความรู้เหล่านั้นไปได้เพียงที่ใกล้ๆ ที่สามารถเข้าไปถึงได้เท่านั้นทั้งนี้เพื่อไม่ต้องผจญกับอันตรายเมื่อกลับมาแล้วก็ไม่สามารถรายงานอะไรได้มากไปกว่าสิ่งที่รู้ๆ กันอยู่ก่อนแล้ว

เมื่อการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ผล พระเจ้าจักรพรรดิจีนจึงตกลงพระทัยใช้นโยบายรุนแรง คือ ให้ทหารและประหารชีวิตพวกม้งที่จับได้ และกำหนดเขตให้แก่พวกเขาที่ยอมจำนน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม พวกจีนไม่เคยบรรลุสันติภาพอย่างถาวรกับพวกม้ง ในศตวรรษต่อมาเมื่อมีหลักฐานการสู้รบต่อต้านอย่างดุเดือด อาทิ การต่อสู้ที่เมืองฟิงหยุนใน พ.ศ. 2009 การต่อสู้ในไกวเจา ระหว่าง พ.ศ.

2276-2278 การต่อสู้ที่เสฉวนและไกวเจาระหว่าง พ. ศ. 2306-2318 และในสมัยหลังที่สุดคือระหว่าง พ.ศ. 2398-2424 พวกม้งได้พยายามต่อสู้อย่างหมดหวังในการที่จะกลับสู่เอกราชทางการเมืองของตนเอง

ในระหว่างศตวรรษที่ 23 และ 24 ชาวม้งได้อพยพมาทางใต้เข้าสู่ตั้งเกี้ยวและประเทศญวนตามธรรมดาพวกม้งได้ครอบครองอาณาบริเวณภูเขาด้วยความสงบ แต่เมื่อถูกคุกคามก็จะต่อสู้ตอบโต้ อย่างดุเดือดในพ.ศ. 2503 พวกม้งได้ทำความปราชัย ให้แก่กองทัพญวนใกล้เมืองฟูเยินมินท์ แต่ต้องหยุดยั้งลงเพราะพวกญวนนำกำลังทางใต้มาเพิ่มเติมอย่างไรก็ดีดูเหมือนว่าพวกม้งได้ถอนตัวออกจากที่ราบ ซึ่งมีอากาศชื้นโดยความสมัครใจของพวกเขาเอง เนื่องจากไม่สามารถทนต่ออากาศในเขตร้อนได้และค่อยๆ ถอยกลับขึ้นภูเขาและได้อยู่ต่อมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้นอกจากนี้ก็มีม้งอีกจำนวนหนึ่งที่อพยพเข้าสู่พม่าและได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณภูเขาเช่นเดียวกัน

2.1.2 ชาวเผ่าม้งในประเทศไทย

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์ (2505) พวกม้งได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อประมาณ 50 ปีที่ผ่านมาตัวเอง ส่วนใหญ่อพยพมาจากลาวและมีอีกส่วนหนึ่งอพยพมาจากพม่าม้งจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของไทย มีความเกี่ยวข้องกับม้งชาวในภาคใต้ของจีนซึ่งได้อพยพเข้าสู่ตั้งเกี้ยว และภาคเหนือของลาวเป็นจำนวนมากในระหว่างศตวรรษที่ผ่านมา

Robert Cooper (1996) ม้งในประเทศไทยประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ม้งจั่วะ (Blue Hmong) แปลได้ว่า “ม้งน้ำเงิน” หรือม้งเขียว มักถูกเรียกในชื่อภาษาไทยว่า “ม้งดำ ม้งลาย ม้งน้ำเงิน 2. ม้งเตอะ (White Hmong) แปลว่า ม้งขาว 3. ม้งกั่วป้า (White Hmong) แปลว่า ม้งแขนปล้อง หรือแขนลาย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2556) “ม้ง” มีภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณพื้นที่ภูเขาทางทิศใต้ของมองโกเลียแล้วเคลื่อนย้ายเข้ามาในบริเวณตอนกลางของประเทศจีนในมณฑลไกวเจาจนพลุนานจากการทำสงครามกับจีนหลายครั้งไม่สามารถชนะจีนได้จึงอพยพลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทางทิศใต้ของจีนอยู่ในมณฑลกวางสีและมณฑลยูนนานนานกว่า 500 ปีแล้วได้กระจายเข้ามาอยู่ในเขตทางเหนือของประเทศเวียดนามประเทศลาวตอนกลางทางเหนือรัฐฉานของประเทศพม่าและขยายเข้ามาทางภาคเหนือของประเทศไทย

ม้งในประเทศไทยมี 2 กลุ่มย่อยที่มีจำนวนประชากรขนาดใหญ่ ได้แก่ กลุ่มม้งขาวและกลุ่มม้งลาย ทั้ง 2 กลุ่มย่อยนี้มีภาษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนกันมีความแตกต่างกันบ้างในเรื่องเครื่องแต่งกายประจำกลุ่มย่อย จากการรวบรวมตัวเลขประชากร “ม้ง” ของสถาบันวิจัยชาวเขาในช่วงปี พ.ศ. 2530-2531 “ม้ง” อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน พะเยา พิษณุโลกเพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง เลย และสุโขทัยรวม 13 จังหวัด

ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัยชาวเขา (2541) ประเทศไทยชาวเขาเผ่าม้ง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มม้งน้ำเงินและกลุ่มม้งขาว เผ่าม้งทั้งสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างที่ยังปรากฏอยู่อย่างชัดเจนคือ เครื่องแต่งกาย แต่แนวทางการปฏิบัติตนตามครรลองของค่านิยมและระบบความเชื่อของเผ่าไม่แตกต่างกัน เมื่ออพยพเข้ามาในประเทศไทยการดำรงอยู่ของชุมชนหรือหมู่บ้านม้งในแต่ละจังหวัดดำเนินไปบนพื้นฐานแนวทางชีวิตใกล้เคียงกับสภาพความเป็นอยู่ แต่เดิมในประเทศจีนรายละเอียดของวัฒนธรรมประจำเผ่าม้งในเรื่องจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีข้อห้ามข้อนิยมและเงื่อนไขการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในหมู่ชนสกุลเดียวกันหรือต่างสายกันสะท้อนถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนที่แฝงเร้นอยู่ในวัฒนธรรมประจำเผ่าม้งมาช้านาน

2.1.3 เชื้อชาติ ภาษา

จากการศึกษาหนังสือชาวเขาโดยขจัตภัย บุรุษพัฒน์ (2505) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับเชื้อชาติ ภาษา ของม้งไว้ดังนี้

2.1.3.1 เชื้อชาติ

แต่เดิมม้ง คือแม่่ว เป็นคำพูดที่คนไทยใช้เรียกชาวเขาพวกนี้ ส่วนมากแม่่วเรียกตัวเองแตกต่างกันชนเผ่าต่าง กล่าวคือ แม่่วดำ หรือ แม่่วน้ำเงิน เรียกตัวเองว่า "ฮมุง จิว" (H moonng njua) แม่่วขาวเรียกตัวเองว่า "ฮมุงด้าว" (H mong deaw) แม่่วกัวมะบาเรียกตัวเองว่า "ฮมุงกัวมะบา" (H moonng Gua M ba) หรือคำว่า ฮมุง หรือ ฮมึง หรือ ฮะมุง เป็นคำที่แม่่วในประเทศไทยเรียกตัวเองแต่ในปัจจุบันทางราชการเปลี่ยนการเรียกแม่่วมาเป็น "ม้ง" แทนเพราะรู้สึกว่าการเรียกตัวเองว่าม้ง เพราะคำว่าแม่่ว เป็นคำเรียกที่ชนเผ่าม้งถือว่าไม่สุภาพ ชาวม้งจึงไม่เรียกตัวเองว่าแม่่ว และชาวม้งส่วนใหญ่จึงไม่ชอบถูกเรียกว่า แม่่วด้วย

ในเรื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติของแม่่วนี้ยังไม่เป็นที่ทราบกันแน่ชัดบางคนได้จัดให้แล้วอยู่ในพวกทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) บางคนเห็นว่าม้งอยู่ในพวกมอญ-เขมร (Mon Khmer) ส่วน Gordon Young ได้จัดให้พวกม้งอยู่ในตระกูลจีนเดิม (Main Chinese) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของพวกจีน-ทิเบต (Sino Tibetan) นอกจากนี้ยังเขียนบางคนพิจารณาว่า ม้งเป็นพวกมองโกลแท้ (Pure Mongol) โดยชี้ให้เห็นว่าภาษาม้งคล้ายคลึงกับภาษาหลักของจีนคือ ภาษาฮกเกี้ยน หรือแมนดาริน (Kwan Hua ar Mondarin) สำหรับความเห็นของที่ประชุมวิชาการภาคพื้นแปซิฟิกครั้งที่ 9 ไม่ได้มีมติจัดให้แล้วอยู่ในพวกใด แต่ได้กำหนดให้ม้งอยู่ในพวกที่แยกประเภทไม่ได้ (Unclassified)

2.1.3.2 ภาษา

ขจัตภัย บุรุษพัฒน์ (2505) ภาษาของม้งนั้นแม้ว่าภาษาม้งจะเป็นตัวกำหนดอย่างสำคัญที่จะถือว่าใครเป็นชาวเขาเผ่าม้งความเห็นเกี่ยวกับที่มาและลักษณะภาษาพูดของม้งก็มีผู้ลงความเห็นไม่ตรงกันผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ได้จัดประเภทภาษาม้งว่าเป็นภาษาในมอญ-เขมร (ออสโตรเอเชียติก) ไท, ซี

นติก (Sinitic) และอื่นๆ บางท่านถือว่าภาษาม้ง เป็น สาขาหนึ่งของภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาษาม้ง เป็นภาษาที่มีเสียงก้องและเป็นคำโดดๆ ต่างกับภาษาจีนทั้งคำและการออกมามีคำศัพท์จำนวนมากยืมมาจากภาษาจีนไทยลาวและชนชาติ อื่นๆ ที่มีมือสัมพันธ์ด้วยภาษาพูดของม้งที่สำคัญๆ เช่นม้งแดงม้งขาวและม้งดำ ฯลฯ เข้าใจว่าไม่สามารถจะพูดกันรู้เรื่องเมื่อเป็นดังนี้ภาษาจีน ไทยหรือลาวจึงใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อ แต่ระหว่างกลุ่มภาษาใหญ่ๆ เช่นพวกม้งลายและสาขาย่อยสามารถที่จะพูดกันรู้เรื่อง

ม้งในเชียงขวางในประเทศลาวมีสองกลุ่มภาษาที่สำคัญๆ คือมองถเลอ (คือ Tieu) หรือม้งขาว (White Meo) กับมองเล็น (Mon Len) หรือม้งลาย (Striped Mao) ในประเทศลาวม้งใช้ภาษาลาว เป็นภาษากลางในการติดต่อในเวียดนามเหนือม้งใช้ภาษาคอนหัว (Kwan hoa) ซึ่งเป็นภาษาพูดแขนงหนึ่งของจีนเป็นภาษากลางในการติดต่อกับเพื่อนบ้าน

ในประเทศไทยม้งพูดภาษาที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาที่ใช้อยู่ทางตอนใต้ของ ประเทศจีน ภาษาพูดของม้งกลุ่มย่อยต่างๆ ในประเทศไทยสามารถจะใช้ติดต่อกันได้แม้ว่าจะแตกต่างกันมากก็ตามภาษาไทยลาวและยูนนานเป็นภาษากลางที่ม้งในภาคเหนือของประเทศไทยใช้อยู่จากการศึกษาของ Gordon Young ปรากฏว่าม้งที่เชียงใหม่ใช้ภาษาไทยใหญ่เป็นภาษาสำคัญที่สองพวกม้งส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสืออย่างไรก็ตามพวกเด็กๆ ม้งก็ได้รับการศึกษาภาษาไทยจากโรงเรียนของพวกตำรวจภูธรชายแดนและพวกมิชชันนารีกล่าวว่าพวกม้งโบราณมีภาษาเขียนเหมือนภาษาจีน แต่ว่าม้งในไทยไม่ได้ใช้กันนานแล้ว

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2556) “ม้ง” ภาษาม้งอยู่ในตระกูลภาษาแม่เย้าหรือม้งเมี่ยน

2.1.4 ความเชื่อและพิธีกรรม

จากการศึกษาหนังสือแม่ัวโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2556) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาติพันธุ์ม้งไว้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่ายอาศัยอยู่กับธรรมชาติ มีธรรมเนียมและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา มีลักษณะการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ โดยผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะใช้ปานป่าฝ้ายหรือผ้าใยกล้วยงที่ผลิตเองมาปักเป็นลวดลาย ด้วยด้ายสีต่างๆ หรือนำมาวาดด้วยสีผึ้งซึ่งมีกรรมวิธีการผลิตเช่นเดียวกับการทา ผ้าบาติก แล้วจะนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ในเทศกาลปี ใหม่ หรือวันสำคัญต่างๆ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีประเพณี “ใส่เสื้อใหม่ในวันขึ้นปี ใหม่” เพื่อความเป็นสิริมงคล โดยเฉพาะสำหรับแต่งให้ผู้ที่เสียชีวิต (ศพ) โดยกลุ่มชาติพันธุ์ม้งถือว่า “ถ้าศพ ไม่ได้แต่งชุดม้ง บรรพบุรุษจะจดจำ ไม่ได้และไม่ต้อนรับ” ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะนำผ้าปักนี้ไปประกอบ ตกแต่ง ปะติดเข้ากับตัวเสื้อ เช่น ที่รอบคอปลายแขนหรือนำผ้าบาติกเย็บติดกับผ้าปักทั้งผืน และอัดกลีบเหมือนกระโปรงจีบรอบ ซึ่งใช้เป็นชุดประจำเผ่าได้อย่างสวยงาม ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งคิดค้นสร้างสรรค์ออกแบบลวดลายเอง โดยจะมี

ความประณีตในการคิด และการปกวาดลายต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จะมียลวดลายที่แตกต่างกันไป และมีชื่อเรียกแตกต่างกัน

2.1.4.1 ความเชื่อ

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะมีความเชื่อในการนับถือผีอย่างเหนียวแน่นไม่เสื่อมคลาย เช่น ผีที่สำคัญซึ่งจัดว่าเป็นผู้สร้างสรรคุดูแลสิ่งทั้งปวงให้แก่มนุษย์ได้แก่ ผีโซ้ว หรือ เหยอโซ้ว หมายถึงเทวดาหรือเทพซึ่งเป็นผู้อนุญาตให้คนลงมาเกิด สามารถตัดสินชะตาชีวิตกำหนดอายุของคนส่วนผีนอื่นๆ ก็มี เช่น หยงฮ์เหล่าฮ์ ดูแลให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ถือแข่งถือติ เป็นผีเจ้าที่เจ้าทาง แซงเต้ แซงเซอ เป็นผู้ปกครองมนุษย์ กะฮยั้ง เป็นผีฟ้าผู้หญิงที่สามารถให้ลูกแก่สามีภรรยาได้ เป็นต้น เน้ง ถือเป็นผีที่คอยต่อสู้กับผีร้าย ผีเน้ง มีบทบาทรักษาคนเจ็บไข้ให้หาย ต้าเป็นผีทั่วๆ ไปอาจให้ทั้งคุณและโทษ ผีต้าแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผีเรือน

ผีเรือน หรือต้าไหวเจ้ เช่น ผีประตู (ต้าของตรัง) เป็นผู้ปกป้องรักษาคนและสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน ผีเสา เรียกว่า ตู้ต้า หรือ แยะต้า เป็นผีเสาเรือนต้นกลาง ผีสีกะ เป็นผีเรือนที่อยู่ฝาบ้านตรงกันข้ามกับประตูหน้าบ้าน เป็นกระดาศสี่เหลี่ยมสีขาวเท่าฝ่ามือ สีกะ ช่วยให้ทามาหากินเจริญลูกหลานเพิ่มพูน คำขายตี ท่าเน้ง หรือผีหึ่ง เป็นหึ่งประจำตัวของหมอผีทรง ต้าขอส้อ หรือผีเตาไฟใหญ่ ซึ่งม้งถือว่ามีบุญคุณต่อชีวิตมาก ต้าขอจู้ เป็นผีเตาไฟเล็ก เป็นผู้ให้ความอบอุ่นแก่คนในบ้านให้มีความสุขป้อกั้งเหยอฮ์สี่ เป็นผีบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปเป็นส่วนหนึ่งของผีเรือน สิ่งสถิตอยู่ที่คานพาดระหว่างเสาห้องนอนติดประตูกับเสาผนังด้านหึ่งผี มีผู้กล่าวว่าผีบรรพบุรุษอยู่ส่วนปลายของเสาผี

2. ผีทั่วไป

ผีชนิดนี้จะสิงอยู่ทั่วไป เช่น ผีป่า ผีจอมปลวก ผีน้ำ ผีถ้ำ และผีเร่รอน หิวโหยอดอยาก ซึ่งเกิดจากคนตายแบบผีไม่มีญาติขาดการหา พิธิ เป็นพวกวิญญาณล่องลอยบางที่จะปรากฏตัวให้เห็นแล้วหายไป เช่น ต้าป้อ (สงฮ์) เป็นผีตัวเล็กมีขนรุงรังกล่าวกันว่ามิดตัวตนจริงๆ แขนขายาวแก้งก้าง ชอบจับคนกินเป็นอาหาร เป็นผีที่มีภัยให้โทษ ส่วนผีต้าซ้อ (หยงฮ์) เป็นผีที่มีหน้าที่รับเอาวิญญาณออกจากร่างไปหรือเป็นผีมาคร่าเอาชีวิตมนุษย์ไป เป็นต้นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะมีความเชื่อในเรื่องผีนี้มากและยังเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดด้วยหมอผี ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจ สามารถติดต่อกับผีและวิญญาณได้ หมอผี หรือเน้ง อาจจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ โดยสามารถพูดติดต่อกับผีต่างๆ ได้เมื่อเวลาเข้าทรง ดังนั้นหมอผีจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งมาก แม้จะมีหัวหน้าหมู่บ้านคอยดูแลทุกขุขอยอยู่แล้วตาม

2.1.4.2 พิธีกรรม

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อยู่บนฟ้า ในน้ำ ประจำต้นไม้ ภูเขา ไร่นา ฯลฯ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะต้องเช่นสิ่งแวดล้อมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เหล่านี้ปี ละครั้ง โดยเชื่อว่าพิธีไสยศาสตร์เหล่านี้จะช่วยให้วินิจฉัยโรคได้ถูกต้องและทำการรักษาได้ผล เพราะความเจ็บป่วยทั้งหลาย ล้วนแต่เป็นผลมาจากการผิดผี ทำให้ผีเดือดดาลมาแก้แค้นลงโทษให้เจ็บป่วย จึงต้องใช้วิธีจัดการกับผีให้คนไข้หายจากโรค หากว่าคนทรงเจ้ารายงานว่าคนไข้ที่ล้มป่วย เพราะขวัญหนี ก็จะต้องทำพิธีเรียกขวัญกลับเข้าสู่ร่างของบุคคลนั้น แต่การที่จะเรียกขวัญกลับมานั้น จะต้องมีพิธีกรรมในการปฏิบัติมากมาย บางครั้งบางพิธีกรรมก็มีความยุ่งยากในการปฏิบัติแต่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเหล่านั้น เชื่อว่าการที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน นั่นคือความสุขอันยิ่งใหญ่ ฉะนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อเป็นการรักษาให้หายจากโรคเหล่านั้น ซึ่งพิธีกรรมในการรักษาโรคของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งนั้นมีอยู่หลายแบบซึ่งแต่ละแบบก็รักษาโรคแต่ละโรค แตกต่างกันไป การที่จะทำ พิธีกรรมการรักษาได้นั้นต้องดูอาการของผู้ป่วยว่าอาการเป็นเช่นไร แล้วจึงจะเลือกวิธีการรักษาโดยวิธีใดถึงจะถูกต้อง

2.1.5 การแต่งกาย

จากการศึกษาหนังสือ The Hmong โดย Robert Cooper (1996) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแต่งกายของม้งไว้ดังนี้

2.1.5.1 ม้งนำเงิน หรือ ม้งเขี้ยว

ลักษณะที่เด่นชัดทางเครื่องแต่งกายคือ ผู้ชายนุ่งกางเกงสีดำเป๋ายาวมาก ส่วนผู้หญิงนุ่งกระโปรงลายดอก

2.1.5.2 ม้งขาว หรือม้งขาว

ลักษณะของเครื่องแต่งกายที่เด่นชัดคือ ผู้ชายนุ่งกางเกงที่มีขนาดเป๋าสั้น ขาเป็นรูปทรงกระบอกหรือกางเกงขาก๊วยของจีน ส่วนผู้หญิงนุ่งกางเกงเช่นเดียวกับผู้ชาย สมัยก่อนผู้หญิงนุ่งกระโปรงสีขาวล้วน ในสมัยปัจจุบันนุ่งกระโปรงเฉพาะงานพิธีทางประเพณีที่สำคัญๆ เท่านั้น เช่น เทศกาลปีใหม่ พิธีแต่งงานและสำหรับแต่งศพสตรีขาวม้งเป็นต้นจากประวัติศาสตร์ของชนเผ่าม้งได้มีการสันนิษฐานกันว่า “ม้งจั่วะ” และ “ม้งเต้อะ” ก็คือม้งกลุ่มเดียวกัน หากแต่ภายหลัง เมื่อปรากฏว่าม้งแพร่กระจายให้กับชนชาติจีนและถูกชนชาติจีนตามล่าฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในดินแดนของม้งที่ม้งเรียกว่า “นครป่าเตอกลาง” หรือที่ชาวจีนเรียกว่า “นครซือไคฟัว” หรือ “ม้งจซีไคฟัว” หรือประเทศมองโกเลียในปัจจุบัน ม้งกลุ่มนี้(ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นครอบครัวของกลุ่มทหารม้ง) ได้ทำการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้แปลกไปจากเดิมเพื่อมิให้ถูกการไล่ล่าจากชนชาติจีน โดยเฉพาะผู้หญิงนำผ้าใยถักของ

ที่พอกแล้วเป็นสี ขาวแต่ยังไม่ได้ลงสีฝังย้อมลายให้เป็นสีดามาตัดเป็นกระโปรงใส่ ซึ่งเป็นชุดสีขาวล้วนๆ

จากการศึกษางานวิจัยการปักผ้ามัด โดย สไบทิพย์ ตั้งใจ (2558) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแต่งกายของม้งม้งเขียว และม้งขาว ทั้ง 2 กลุ่มมีการแต่งกายแตกต่างกัน คือ

ม้งเขียว ผู้หญิงจะสวมใส่กระโปรงสั้นผ้าใยกล้วยขึงเขียนลายด้วยสีฝัง (Batik) ย้อมสีครามจับจีบรอบตัว สวมเสื้อผ่าหน้า ประดับลวดลายตรงหน้าอกเป็นแฉกๆ คล้ายครีบบางปลา มีปกคล้ายเสื้อกลาสีเรือ ตกแต่งเป็นแฉก ปักลวดลายสวยงาม แต่เวลาสวมใส่จะกลับไว้ด้านใน คาดเอวด้วยผ้าห้อยหน้า ตกแต่งลวดลาย สวยงามในกลุ่มหญิงสาว ส่วนผู้สูงอายุจะใช้สีดำ เวลาคาดเอวจะทิ้งชายเป็นฟู ไปทางด้านหลัง ผู้ชายสวมกางเกงเป๋ายานสีดา เสื้อแขนยาวตัวสั้นตกแต่งช่วง หน้าอก คาดเอวด้วยผ้าปัก ทิ้งชายไปทางด้านหลัง ด้านหน้าปักตกแต่งลวดลายสวยงาม

ม้งขาว ผู้หญิงจะสวมใส่กางเกงขายาวสีดำ หรือน้ำเงินเข้มในวันปกติ และในโอกาสพิเศษจะสวมกระโปรงผ้าใยกล้วยสีขาว จับจีบเล็กๆ รอบตัวสวมเสื้อผ่าหน้า แขนยาวสีดำ มีปกเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมเหมือนกลาสีเรือ เน้นการปักตกแต่งสวยงาม คาดเอวด้วยผ้าห้อยหน้า ตกแต่งลวดลายพิถีพิถัน ส่วนผู้ชายแต่งกายคล้ายม้งลาย แต่สวมกางเกงขี้นขยาวสีดำ เสื้อตัวยาวกว่า ผู้ชายม้งลาย

การแต่งกายลักษณะความเป็นชาติพันธุ์ม้ง สีดำเป็นสีที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งทั้งชายหญิงใช้เป็นเครื่องแต่งกายมากกว่าสีขาวและลวดลาย นักเขียนชาวยุโรปบางท่านว่า มีม้งเขียว (The green Meo) และม้งสีน้ำเงิน (The blue Meo) ในประเทศไทย แต่นามนี้ใช้เรียกเฉพาะม้งดำ ซึ่งผู้ตั้งนาม “ม้งดำ” คือ ชาวไทยในภาคเหนือและชาวลาวตอนเหนือของประเทศลาวไม่ใช่ชาวจีน กลุ่มชาติพันธุ์อื่นในมณฑลยูนนานหรือในรัฐฉานของพม่าซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า เสื้อผ้าที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งใช้ต้องเป็นสีดำอย่างเดียวกันกับเผ่ามูเซอดำ อีก็้อ เย้าใช้จะเป็นสีบลู (blue) หรือสีน้ำเงินสีฟ้าสีเขียว (green) นั้นเป็นไปได้ เป็นความจริงที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นใช้ใบฮ่อมหมักย้อมผ้าเป็นสีน้ำเงิน ในครั้งแรก แต่เมื่อย้อมหลายครั้งจะเปลี่ยนสีน้ำเงินดาหรือเรียกว่า (dark blue) ถ้านำไปหมักในดำโคลน หรือลูกไม้บางชนิดเข้าก็กลายเป็นสีดามากกว่าสีน้ำเงิน ไม่ปรากฏมีสีเขียวหรือสีน้ำเงินเหลือเลย

ปัจจุบันมักซื้อผ้าดำนำไปตัดเย็บเสื้อผ้า บางคนใช้ผ้าแพรไหมสีดำ ขึ้นเงามันด้วยซ้ำไป ไม่ค่อยทอผ้าเองอย่างแต่ก่อน

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2556) วัสดุที่ใช้ในการย้อมผ้าให้เป็นสีน้ำเงินประกอบด้วยต้นฮ่อม (Baphicacanthuscusia Brem) ปลูกทั่วๆ ไปในหมู่บ้านแล้วเพื่อใช้ในการย้อมสีผ้าให้เป็นสีน้ำเงินและสามารถใช้เป็นพืชสมุนไพรได้อีกด้วยปูนขาวที่ทำเองจากการเผาหินปูนซีเมนต์และมีส่วนผสมไม้ป่าใส่ผสมลงไปอีก 2-3 ชนิด

เสื้อของผู้ชาย ตัดเย็บรัดตัว แขนยาวถึงข้อมือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งเขียวไม่ติดแถบผ้าสีขาวปลายแขนเสื้อ แต่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งขาวบางคนติดแถบผ้าสีขาวขนาด 2-3 นิ้ว ปลายแขนเสื้อ ตัวเสื้อของ

ผู้ชายมัดดำ ยาวลงมาจากต้นคอถึงร่องกลางหน้าอก เปิดให้เห็นท้องแสดงถึงความสมบูรณ์ของร่างกาย เป็นความงามอย่างหนึ่งของผู้ชายที่ผู้หญิงมักนิยมชมชอบ ชายผู้มีอาวุโสไม่ยอมเปิดท้องกว้างให้เห็น ถนัดอย่างชายหนุ่ม แต่ยังเว้นช่องว่างเหนือชายพกกางเกงขนาดกว้าง 2 นิ้วไว้ ส่วนผู้ชายมัดเขียวนั้นไม่เปิดเสื้อให้เห็นท้องหรือพุงอย่างผู้ชายมัดขาวและมัดดำ เสื้อของผู้ชายมัด ผ่าอกข้างจากต้นคอมาทาง เอวซ้ายมากกว่าทางเอวขวานิดเดียวคือ ยังไม่ถึงเอวข้างที่เดียว เสื้อของผู้ชายมัดรัดตัวมากกว่าเผ่าอื่น

2.1.6 การปักผ้ามัด (Hmong's Embroidery)

จากการศึกษางานวิจัยการปักผ้ามัด โดย สไบทิพย์ ตั้งใจ (2558) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปักผ้ามัด และลวดลายการปักผ้ามัดไว้ดังนี้

ผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (Hmong's Embroidery) เป็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคนซึ่งงานประดิษฐ์ด้วยมือของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งนับว่าเป็นงานฝีมือที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งโดยมีการปักลวดลายตามภูมิปัญญาพื้นถิ่นมีความประณีตทั้งในการคิดลวดลาย ลวดลายที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งนำมาใช้ปักผ้านั้น เดิมทีนั้นเป็นการนำต้นแบบมาจากตัวหนังสือของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เช่น ลายก้าก้อ หรือ ลวดลายเลียนแบบธรรมชาติแวดล้อมในชีวิตประจำวันที่พบเห็นอยู่ทั่วไป ลายก้าก้อ ซึ่งเรียกเป็นภาษาไทยว่า ลายกันหอย ลายนกหรือลายดาว ลายบ้านจ่าย หรือลายที่ปักเป็นดอกๆ ลายเหล่าเซีย หรือลายกากบาท ลายไค้วจิวหรือลายกั้งหัน ลวดลายที่กล่าวมานี้ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะคิดขึ้นเองตามความคิดสร้างสรรค์ของตนไม่มีการซ้ำกัน แต่จะยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมอยู่อาจมีลวดลายที่คล้ายคลึงกันบ้าง เพราะมีรูปแบบพื้นฐานของการปักผ้า คือ การปักไขว้ที่เหมือนกันในการปักผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จะใช้ปานปา ผ้าฝ้ายทอมือหรือผ้าใยกล้วยงที่ทอด้วยกิเอา จึงได้ผ้าหน้าแคบโดยมีเส้นยืนซึ่งผูกไว้กับเสาและมีเส้นพุ่งผูกไว้กับเอว การทอผ้าจะใช้การทอสลักกันขัดกัน จึงเกิดเป็นเส้นตารางไปตลอดผืนเมื่อนำมาปักจึงต้องให้การสอดเข็มเข้าไปตามตารางเหล่านั้นก่อให้เกิดลวดลายตามต้องการ

หญิงชาวเผ่าม้ง ต่างมีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการปักผ้า ไม่แพ้หญิงชนเผ่าอื่นๆ ศิลปะการปักผ้าของหญิงสาวชาวเผ่าม้งแสดงถึงทักษะฝีมือของผู้ปักคือ การปักแบบเย็บปะหรือที่ชาวม้งเรียกเทคนิคการปักแบบนี้ว่า เจีย ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิคที่ค่อนข้างยากกว่าเทคนิคอื่นๆ ของชาวม้ง เจีย หมายถึง เทคนิคการตัดผ้าเป็นลวดลายที่กำหนด แล้วนำมาเย็บติดซ้อนกับผ้าพื้นอีกชั้นหนึ่ง ความยากของเทคนิคนี้อยู่ที่ความละเอียด ลวดลายที่แสดงเอกลักษณ์ของเทคนิค เจีย ที่นิยมของชาวม้งคือ การปักลายก้าก้อ หรือลายกันหอย ผู้ปักต้องใช้ทั้งฝีมือ ต้องมีทักษะความเชี่ยวชาญ ใช้ความละเอียดและความอดทนมากเป็นพิเศษจึงจะปักลวดลายนี้ได้สำเร็จ ประณีตและออกมาสวยงาม ลายก้าก้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง กันหอย เป็นลายหลักที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความชัดเจนที่สุดของชาวม้งในแทบทุกกลุ่ม เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของม้งหลายชั่วอายุคน ลายก้าก้อหรือลายกันหอย พบได้ทั้งในงานปักแบบเจีย

หรือเย็บปะ งานปักแบบคลอสติช และงานเขียนเทียนของชาวม้งลาย ลายก้ำก้อหรือลายก้นหอยนั้น อาจมีตามคติความเชื่อของชาวม้งแฝงอยู่ ซึ่งเชื่อว่ามีที่มาจากหอยสังข์ ซึ่งมักถูกนำมาใช้ในการ ประกอบพิธีกรรมสำคัญๆ ทางศาสนา ลักษณะการวนของก้นหอยเปรียบเสมือนการโคจรของพระ อาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว เอกลักษณ์ลายก้นหอยนี้จึงเสมือนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบนผืนผ้าปัก ที่สะท้อนชนเผ่าม้ง และยังคงมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (2557) ได้ให้ความเข้าใจในเอกลักษณ์และศิลปะ ลวดลายบนผืนผ้าชนเผ่าม้งว่า ลวดลายผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่นิยมทำ การปักและสืบทอดกันมา นานนั้น ประกอบด้วยลายต่างๆ ดังนี้

(1) ลายก้ำก้อ (ก้นหอย)

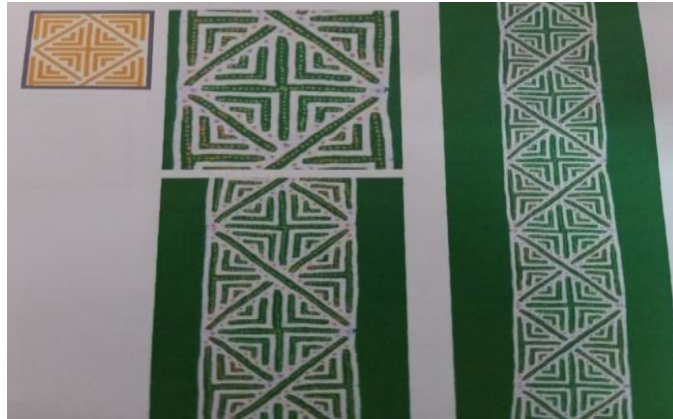

ภาพที่ 1 ลวดลายก้ำก้อ หรือ ลายก้นหอย

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

ก้ำก้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้งความหมายในภาษาไทยหมายถึงก้นหอยเป็นลายหลักที่เป็น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความชัดเจนของชาวม้งในแทบทุกกลุ่มเป็นลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอด สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของม้งหลายชั่วอายุคนลายก้ำก้อ หรือลายก้นหอยพบได้ทั้งในงานปักแบบเย็บ 2 ชั้นหรือที่ชาวม้งเรียกว่า เจี้ย และงานเขียนเทียนของชาวม้งลายก้ำก้อหรือลายก้นหอยนั้นตาม ความเชื่อทางศาสนาเชื่อว่ามีที่มาจากหอยสังข์ซึ่งมักถูกนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำคัญๆ ทาง ศาสนาลักษณะการวนของก้นหอยเปรียบเสมือนการโคจรของพระอาทิตย์พระจันทร์และดวงดาว เอกลักษณ์ลายก้นหอยนี้ยังคงมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันสามารถพบลายก้ำก้อ หรือลายก้นหอยนี้ บนผืนผ้าของชาวม้งโดยทั่วไป

(2) ลายกั้วปั่ว (คอกหมู)

ภาพที่ 2 ลวดลายกั้วปั่ว หรือ ลายคอกหมู

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

กั้วปั่วเป็นภาษาชนเผ่าม้งความหมายในภาษาไทยหมายถึงคอกหมูเป็นลายผ้าโบราณที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษการเรียกขานชื่อลายเป็นไปตามลักษณะของลวดลายที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมคล้ายคอกหมูที่มีอยู่ตามบ้านของชาวม้ง ในสมัยโบราณที่มักเลี้ยงหมูไว้เป็นอาหารในครัวเรือนหญิงเผ่าม้งยังคงรักษาเอกลักษณ์ลวดลายเช่นนี้เป็นลวดลายปักบนผืนผ้าจนถึงทุกวันนี้ลายกั้วปั่วหรือลายคอกหมูใช้เทคนิคการเย็บผ้าปะติดร่วมกับการปักเดินเส้นมักนิยมนำไปเป็นลวดลายประดับผ้าคาดเอวของผู้หญิงชาวม้ง

(3) ลายโหระขรั้ว (ผักกูด)

ภาพที่ 3 ลายโหระขรั้ว หรือ ผักกูด

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

โห่รวชรั้ว เป็นภาษาชนเผ่าม้งภาษาไทยหมายถึงผักกูดใช้เรียกลายปักผ้าโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดกันมานับตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของชนเผ่าม้งลักษณะการเรียกชื่อเป็นไปตามลักษณะเด่นของลวดลายที่มีความโค้งงอสวยงามละม้ายคล้ายความโค้งอ่อนตามธรรมชาติของยอดผักกูดซึ่งเป็นผักพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่รับประทานได้ชาวม้งจึงนิยมนำลายโห่รวชรั้วหรือลายผักกูดมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายประดับบนเครื่องแต่งกายทั้งชายและหญิงเป็นอีกหนึ่งลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นและมีความชัดเจนของผ้าชาวเขาเผ่าม้งและยังคงมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันสามารถพบลวดลายโห่รวชรั้วหรือลายผักกูดนี้บนผืนผ้าของชาวม้งโดยทั่วไป

(4) ลายเน้งหน้า (ตีนหนู)

ภาพที่ 4 ลายเน้งหน้า หรือ ตีนหนู

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

เน้งหน้าเป็นภาษาชนเผ่าม้งความหมายในภาษาไทยหมายถึงตีนหนูเป็นลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวม้งจินตนาการมาจากลักษณะรอยเท้าของหนูมักนิยมใช้เป็นลายเสริมเพื่อคนสลับกับลายหลักพบได้ในผ้าปักชาวม้งแทบทุกผืน เทคนิคการสร้างลวดลายเน้งหน้าหรือลายตีนหนูนี้ใช้เทคนิคปักนิ้วจิวคือ การตัดเศษผ้าเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาเย็บติดเป็นลวดลายบนผืนผ้าหลักการสร้างสรรค์ลวดลายด้วยเทคนิคลักษณะนี้ค่อนข้างยากเป็นเทคนิคแบบโบราณที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษส่วนใหญ่มักเป็นหญิงชาวม้งสูงอายุเป็นผู้ทำจึงยังสามารถพบลวดลายเน้งหน้า หรือลายตีนหนูในม้งบางกลุ่มบางพื้นที่ที่ยังคงสืบทอดเอกลักษณ์ลวดลายดั้งเดิมเพราะต้องใช้ความชำนาญมาก

(5) ลายต้อตัวต้อ (ก้นหอยมีหาง)

ภาพที่ 5 ลายต้อตัวต้อ หรือ ก้นหอยมีหาง

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

ต้อตัวต้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้งที่ใช้เรียกชื่อลักษณะของสายที่ดูคล้ายลายก้นหอยที่บริเวณส่วนกลางลำตัวมีลักษณะแหลมยื่นออกไปเหมือนลูกศรมองดูแล้วคล้ายกับก้นหอยมีหางแหลมจึงเรียกขานลักษณะลวดลายเช่นนี้ว่าก้นหอยมีหางเป็นลวดลายที่บรรพบุรุษของชนเผ่าม้งมีจินตนาการประยุกต์มาจากลายก้นหอยนั่นเองลายชื่อตัวต้อ เป็นลายโบราณที่บรรพบุรุษถ่ายทอดสืบต่อกันมาหญิงชาวม้งยังคงรักษาเอกลักษณ์ลวดลายนี้ให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน

(6) ลายปั่นโต้วโต้ว (ฝักถั่ว)

ภาพที่ 6 ลายปั่นโต้วโต้ว หรือฝักถั่ว

(ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2557.)

ปั่นโต้วโต้วเป็นภาษาชนเผ่าม้งความหมายในภาษาไทยหมายถึงฝักถั่วเรียกขานชื่อลายตามลักษณะของงานปักที่ดูคล้ายฝักถั่วแขก ซึ่งเป็นพืชผักพื้นบ้านที่ชาวม้งมักจะปลูกผสมอยู่ในไร่กาแฟเพื่อนำมารับประทานกันในครอบครัว มักนิยมนำไปเป็นลวดลายบนผ้าสีเหลืองผืนเล็กที่เรียกว่าดักถ่อ

ที่ติดระดับอยู่บริเวณด้านหลังปกเสื้อของชุดแต่งกายประจำเผ่าผู้หญิงเผ่าม้งลักษณะของผืนผ้า สีเหลืองนี้คล้ายปกเสื้อกลาสี แต่มีขนาดเล็กกว่าลายปั่นโต้วโต้ว หรือลายผักถั่วใช้เทคนิคเย็บผ้าปะติด ผสมกับการปักเดินเส้นคล้ายลูกโซ่จึงเกิดเป็นลวดลายที่มีความชัดเจน

สไบทิพย์ ตั้งใจ (2558) ได้กล่าวถึงศิลปะการปักผ้าและการคิดแบบลวดลายนับเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณอย่างต่อเนื่องโดยการนำลักษณะ รูปร่างรูปทรง และสีเส้นตามธรรมชาติรอบตัวมาใช้ ไม่ว่าจะเป็น ดอกไม้ ใบไม้สัตว์ต่างๆ ตลอดจนดวงดาวบนท้องฟ้า ใช้วัสดุอุปกรณ์เข็มปักขนาดต่างๆ และเส้นด้ายสีนำมาปักเป็นลวดลาย อย่างไรก็ตามลวดลายที่ปักขึ้นจะประณีต สวยงาม ตามจินตนาการและตามแบบธรรมชาติที่งดงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้พบเห็น จากการศึกษางานวิจัยนี้พบว่าการคิดแบบลวดลายและการปักผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งปัจจุบันการถ่ายทอดยังคงมีอยู่ แต่จะค่อยๆ ลดน้อยลงไป เนื่องจากวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเปลี่ยนไปจากเดิม มีการใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัวในการเพาะปลูกเพื่อขายมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงม้งมีเวลาในการนั่งปักผ้าน้อยลง นอกจากนี้ ยังพบว่าการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ความละเอียดและลักษณะของลวดลายได้ค่อยๆ ถูกปรับเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม ไม่ยึดติดลวดลายดั้งเดิม อีกทั้งในยุคปัจจุบันนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการได้มาของลวดลาย จึงมีการใช้จักรอุตสาหกรรมในการปักลวดลายแทนการใช้มือปักมากขึ้น ผ้าที่ใช้ปักลวดลายแต่เดิมทอด้วยมือ ปัจจุบันผ้าที่ใช้ปักจะซื้อสำเร็จมาจากตลาดร้านขายผ้าแทน เส้นด้ายปักลวดลายแต่เดิมใช้เส้นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ปัจจุบันเส้นด้ายปักย้อมด้วยสีสังเคราะห์ จะซื้อมาจากตลาดร้านขายผ้าหรือแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาวเขา เป็นต้น

ดังนั้นผ้าปักม้ง จึงมีความสำคัญที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและเรื่องราวทางวัฒนธรรมของหญิงชาวม้งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นนับหลายร้อยปี การปักผ้าม้ง เพื่อใช้ติดประดับบริเวณต่างๆ ของเสื้อผ้า เป็นสิ่งที่ผู้หญิงเผ่าม้งจะต้องทำเป็นทุกคน และต้องทำใส่เอง และสำหรับสามีลูกชายด้วย เพราะผู้ชายม้งจะไม่ปักผ้าหญิงชาวม้งทุกคนจึงต้องร่ำเรียนวิชาปักผ้าจากผู้เป็นมารดาของตนตั้งแต่อายุยังไม่ถึงสิบปี แต่ชาวม้งจะไม่นิยมใช้สีแดงประดับบนเสื้อผ้า เพราะมีความเชื่อว่า สีแดงเป็นสีรุนแรง เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุไม่เป็นมงคลจะใช้เฉพาะในงานศพเท่านั้น ผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งมีอัตลักษณ์ลวดลายที่โดดเด่นและสีเส้นที่สวยงามสะดุดตา จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เทคนิคการปักลวดลาย ลักษณะของลวดลายรวมไปถึงความเชื่อเกี่ยวกับความหมายของลวดลายหรือสัญลักษณ์ ซึ่งเชื่อมโยงค่านิยมหรือวิถีชีวิต ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมซึ่งความรู้เหล่านี้ควรจะได้มีการศึกษาเพื่อนำไปสู่การประกาศและทำพันธกิจกับกลุ่มชาติพันธุ์ม้งผ่านวิถีชีวิตของเขา

2.2 ความหมายของจิตวิญญาณ

จากการศึกษาหนังสือศาสนศาสตร์โดยแสง จันทร์งาม (2531) ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ของจิตวิญญาณไว้ดังนี้

2.2.1 ความหมายของจิตวิญญาณในภาษาบาลี

ศัพท์ของคำว่า “วิญญาณ” เป็นภาษาบาลีมีความหมายหลายอย่างโดยทั่วไปหมายถึงการรับรู้ที่เกิดขึ้นชั่วขณะหนึ่งๆ เมื่อตาเห็นรูปหูได้ยินเสียงจมูกได้ดมกลิ่นลิ้นได้ลิ้มรสกายถูกต้องสัมผัสและใจถูกต้องมโนภาพ แต่วิญญาณแบบนี้ก็เป็นเพียงการแสดงตัวออกมาของวิญญาณอีกตัวหนึ่งซึ่งอยู่ภายในไปรับรู้สิ่งภายนอกใดๆ วิญญาณตัวในนั้นเรียกว่าภวังควิญญาณ หรือภวังค์จิตเช่นวิญญาณ ในขณะที่นอนหลับหรือตายเมื่อถึงคราวตายวิญญาณดวงสุดท้ายที่ดับเรียกว่าจุติวิญญาณและวิญญาณดวงแรกที่เกิดขึ้นเรียกว่าปฏิสนธิวิญญาณ

2.2.2 ความหมายของจิตวิญญาณในแง่ศาสนา

จิตวิญญาณในแง่ของศาสนาสำหรับชนชาติยิว คนเราประกอบด้วย ร่างกาย (soul) และ (spirit) ร่างกายมีลักษณะชัดเจนอยู่แล้วจึงจะไม่พูดถึง ส่วน (soul) นั้น หมายถึงชีวิตที่มีความสามารถรับรู้อารมณ์ได้ของแต่ละคน เฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับอารมณ์ต่างๆ และสติปัญญา ดังนั้น (soul) จึงได้แก่ สิ่งที่เราเข้าใจกันว่า “บุคคล” (person) ส่วน (spirit) นั้นเป็นสถานะขั้นในสุดของ (soul) และคนจะเข้าสัมผัสกับพระเจ้าได้ก็ต้องอาศัย (Spirit) นี้ เกิดจากการที่คนสัมผัสหรือสังสรรค์กับพระเจ้า

ในศาสนาคริสต์ (Soul) ประกอบเป็นตัว “ชีวิต” ในร่างกาย เป็นตัวเสวยสุขหรือทุกข์เป็นตัว “อึดตา” ของแต่ละคน (Soul) เป็นตัวมีบาปและเป็นตัวรอดพ้นจากความตายส่วน (Spirit) เป็นตัว “ชีวิต” ภายใน (soul) อีกทีหนึ่ง เป็นตัวพลังอำนาจชั้นสูงใน soul ที่ทำให้ (soul) ติดต่อสัมพันธ์กับพระเจ้าได้

2.2.3 ความหมายของจิตวิญญาณในแง่การรู้จักตนเองและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

Bindi (2010) ได้กล่าวถึงความหมายของจิตวิญญาณว่า คำว่า “จิตวิญญาณ (Spirit)” ที่เราใช้กันทั่วไปนั้น มีหลากหลายความหมาย ตั้งแต่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์จนถึงเรื่องราวทางโลก ซึ่งไม่เกี่ยวกับศาสนา และจิตวิญญาณ (Spirit) มีความหมายเกินกว่าแค่การมีสุขภาวะทางอารมณ์ และจิตใจที่ดีและมีความสุข คำนี้ยังบ่งบอกถึง การรู้จักตนเองว่าเราเป็นใคร ความเป็นอยู่ของเรา การที่เราปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร และจิตสำนึก เราอยู่กับตนเองอย่างไร เราแสดงตัวตนของเราอย่างไร เรารับรู้ความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่นอย่างไร นั้นหมายถึงสำนึกในตัวตนทั้งหมดของเรา

นอกจากนั้น จิตวิญญาณ ยังหมายถึง “แก่นแท้หรือสาระ (Essence)” ของบางสิ่ง เช่น สาระของปัญหา หรือแก่นแท้ของคนบางคน เช่น แก่นแท้ที่เป็นธรรมชาติของคนคนนั้น ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับแนวคิดเกี่ยวกับดวงวิญญาณ (Soul) ที่ว่า แก่นแท้หรือสาระของคน คือ ดวงวิญญาณ

Bindi (2010) ได้กล่าวถึงความเป็นจิตวิญญาณ คือ การมองกลับเข้าไปภายในเพื่อค้นพบเอกลักษณ์ที่แท้จริงของเรา คำว่า “มองเข้าไปภายใน” คือ การค้นพบว่าเราคือใคร คุณค่าของเราคืออะไร และอะไรคือสิ่งที่มีความหมายและให้เป้าหมายแก่ชีวิตเรา ส่วน “เอกลักษณ์ที่แท้จริงของเรา” ก็คือแก่นแท้ของเรา ที่บางคนอาจพูดว่าเป็นประสบการณ์ของความสงบที่แสดงออกมาในรูปแบบของความกรุณา

คำจำกัดความของคำว่า ความเป็นจิตวิญญาณ (Spirituality) หมายถึง

- 1) การใกล้ชิดกับบางสิ่ง หรือชีวิตที่ยิ่งใหญ่กว่าตัวเรา
- 2) ความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง สามารถแสดงออกซึ่งคุณค่าภายในตัวเรา
- 3) สิ่งที่มีความหมายและเป้าหมาย
- 4) ความลึกลับที่อยู่เหนือคำจำกัดความ
- 5) ประเด็นที่ต้องการสมดุลและองค์รวม

นอกจากนี้ความเป็นจิตวิญญาณยังหมายถึงการเดินทาง การเดินทางเพื่อการค้นพบตนเอง ซึ่งมีได้เป็นเพียงการกลับเข้าไปสู่ภายในเท่านั้น เพราะในท้ายที่สุด เราจำเป็นต้องออกมาสู่การตระหนักรู้ของการเชื่อมโยงกับมนุษย์ทุกคน และรับรู้ถึงบางสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าตัวเราเอง

2.3 แนวคิดเรื่องความเชื่อจิตวิญญาณกับการปักผ้า

2.3.1 ศิลปะการปักผ้ากับความเชื่อต่างๆ

2.3.1.1 ศิลปะตอบสนองความเชื่อ

โชดก เก่งเขตรกิจ (2530) ได้กล่าวไว้ว่ามนุษย์คือสัตว์ที่รู้จักใช้มือคือใช้มือได้อย่างแคล่วคล่องให้เป็นประโยชน์ได้มาก มนุษย์มีศิลปะจึงเหนือกว่าสัตว์มากศิลปะจึงเกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองในด้านต่อไปนี้

- 1) ตอบสนองความจำเป็นในการดำรงชีวิตได้แก่ สิ่งปกปิดร่างกายป้องกันความร้อนหนาว เครื่องมือเครื่องใช้ในการแสวงหาอาหารที่อยู่อาศัย ฯลฯ
- 2) ตอบสนองทางความเชื่อ ได้แก่ การแสดงออกให้ศิลปะสนองความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ โขกลางและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2.3.1.2 ชาวเผ่าเมียนหรือ เย้า ความเชื่อและตำนานผ้าปัก 7 สี

กัปตัน เดอะ มิวเซียม (2563) ได้กล่าวไว้ว่าผู้หญิงชาวเมียนมีฝีมือด้านการปักผ้าที่งดงามจนเลื่องลือไม่แพ้กับชนเผ่าอื่น ชาวเผ่าเมียนกับศิลปะการปักผ้านั้น มีความผูกพันเชื่อมโยง กับตำนานกำเนิดของชาวเมียนที่บรรพบุรุษได้เล่าสืบทอดต่อเนื่องมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน ตำนานตามเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมาได้กล่าวไว้ว่า เมื่อหลายพันปีก่อนมีเทวดา มาจุติในโลกมนุษย์เป็นสุนัขมังกรชื่อว่า ผันตาทูในเวลานั้นบ้านเมืองเกิดกบฏ พระราชาจึงประกาศว่าหากใคร สามารถปราบกบฏได้จะให้แต่งงานกับลูกสาวของตน ผันตาทูได้ยินดังนั้นจึงเข้าอาสาช่วยปราบกบฏให้ พระราชาจนสำเร็จ เมื่อถึงวันแต่งงานผันตาทูได้สั่งให้ทอผ้าชิ้นหนึ่ง ปักลวดลายงดงามด้วยด้ายหลากสี 7 สีเมื่อผันตาทูใช้ผ้าผืนนี้ห่มคลุมร่างกายก็กลายเป็นมนุษย์และได้ครองคู่กับเจ้าหญิงช่วยกันสร้างเผ่าพันธุ์เมียนหรือเย้านับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ตำนานนี้จึงได้ถูกถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานชาวเมียนจากรุ่นสู่รุ่นนับจากอดีตโบราณกาล ด้วยลักษณะการใช้ลวดลายและสีบนเครื่องแต่งกายจึงเสมือนเป็นการสืบทอดตำนานผ้าที่ใช้ในการปักโครงร่างของผันตาทูผู้ให้กำเนิดเมียน จึงเป็นที่มาของลักษณะเครื่องแต่งกายประจำเผ่าของชาวเผ่าเมียน ทั้งผ้าคาดเอว ผ้าโพกศีรษะ และกางเกงที่ปักลวดลายด้วยด้ายหลากสีถึง 7 สี และใน ปัจจุบันนี้ผู้หญิงชาวเมียนก็ยังคงสืบทอดศิลปะการปักผ้าลวดลายแบบโบราณดั้งเดิมตามที่ได้รับการสืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษซึ่งเชื่อว่าเป็น ผันตาทู

2.3.1.3 งานหัตถศิลป์ ผ้าปักเวียดนาม

ศิริ อริญารณและ ศมิสสร สุทธิสังข์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่างานผ้าปักเวียดนาม เป็นงานฝีมือและงานศิลปะเก่าแก่ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ซึ่งตามประวัติศาสตร์ แล้วเป็น ธรรมเนียมโบราณที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของสตรีชาวเวียดนาม ดังคำกล่าว ที่ว่า “ผู้ชายจะต้องเรียนรู้การอ่านหนังสือและเขียนบทกวีส่วนสตรีจะต้องเรียนรู้ การเย็บปักถักร้อย”

2.3.1.4 การปักผ้าซาชิโกะ (Sashiko) เย็บ ปะ ต่อ โบโระ (Boro)

ธีวรา กมลศักดิ์พิทักษ์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่าการปักผ้าซาชิโกะ เป็นศาสตร์แห่งการซ่อมผ้าจิตใจ และความทรงจำ ซาชิโกะคือจุดตั้งต้น เป็นชื่อเทคนิคการปักผ้า เพื่อนำมาใช้ทำโบโระ ซึ่งหมายถึงการซ่อมผ้าด้วยวิธีการปะ ที่มาของการปักผ้าซาชิโกะมาจากทางตอน เหนือของญี่ปุ่น คือที่ยามาฮากะและอาโอโมริ ซาชิโกะเป็นเทคนิคการซ่อมแซมเสื้อผ้าของชนชั้นกลาง ชนชั้นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ตามแถบเทือกเขา และไม่สามารถเข้ามาซื้อผ้าเป็นม้วนๆ ในตัวเมืองได้ โดยผ้าส่วนใหญ่มาจากฝ้าย ผ้าป่าน หรือผ้าปอที่เนื้อหยาบกว่า ส่วนในเมืองหลวง ก็จะเป็นผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายพิมพ์ลาย นี้คือคนชนชั้นสูงตั้งแต่ชนชั้นพ่อค้าขึ้นไป ผ้าจึงกลายเป็นเรื่องที่หายาก จึงต้องใช้เวลาในการสะสมเศษผ้าจากเสื้อผ้าของคนในครอบครัว โดยการนำเฉพาะผ้าบางส่วนจากเสื้อผ้าเก่าของคนในครอบครัว เช่น เสื้อจากปู่ส่งต่อมาให้พ่อ เสื้อจากพ่อส่งต่อไปให้ลูก มาเย็บและปะต่อๆ กันกลายเป็นผ้าผืนเพื่อนำไป

ทำเป็นเสื้อหรือผ้าห่มใช้กันในครอบครัวในลำดับต่อๆ ไป ลักษณะการนำกลับมาใช้ใหม่แบบนี้ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า โบริะ ที่แปลว่า ผ้าขี้ริ้ว ซึ่งมาพร้อมกับแนวคิดของคนในสมัยโบราณที่เห็นคุณค่าของสิ่งที่มี คนญี่ปุ่นจึงไม่ทิ้งอะไรสักอย่าง โดยเฉพาะเสื้อ เพราะเป็นสิ่งสำคัญ จากเสื้อก็จะย่อยไปทำสิ่งของอื่นๆ ในบ้าน เช่น เสื้อตัวหนึ่งขาด ก็จะเอาเสื้อของอีกตัวมาปะ ปะแล้วปะอีกจนใช้ไม่ได้แล้วจริงๆ จึงนำไปทำเป็นผ้าห่ม ที่นอน พูก ย่อม ผ้าเช็ดโต๊ะ และผ้าขี้ริ้ว นอกจากนี้การปักผ้าแบบซาชิโกะ และโบโระ มีแนวคิดเรื่องความเชื่อของคนญี่ปุ่นที่เคารพเรื่องของจิต วิญญาณในธรรมชาติ ให้ความเคารพต่อสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ และเห็นความสำคัญในเรื่องของการใช้งานเป็นหลัก แต่เขาก็จะเสริมความงามลงไปในทุกๆ อย่างที่ได้ลงมือทำ

2.3.1.5 ปักผ้าเพื่อเดินทางสายจิตวิญญาณ

นพเก้า เนตรบุตร (2555) ได้กล่าวไว้ว่าคนปักผ้าเพื่อเดินทางสายจิตวิญญาณ เพื่อจัดเรียงความคิด ศิลปะการปักผ้าเป็นการบำบัดสู่อิสรภาพแห่งชีวิต ถึงจุดอิมตัวเบื้อจนไม่อยากตื่นไปทำงานตอนเช้า จึงเริ่มหางานอดิเรกทำ จนพบว่าการปักผ้าสามารถบำบัดอารมณ์ให้สงบและเบิกบานได้ จึงสานต่อการเรียนรู้งานปักผ้า ใช้วัสดุต่างๆ มาออกแบบผลงานศิลปะให้สวยงามแปลกตา จนเป็นที่ชื่นชอบของผู้พบเห็น และในที่สุดเธอก็ลาออกจากงานประจำมาเดินตามความฝัน เป็นทั้งศิลปินและครูสอนปักผ้าอดนินยิม ซึ่งเธอบอกว่านี่คือความสุขที่ตามหามานาน และการปักผ้าได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เลี้ยงชีพได้พร้อมกับหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณภายในให้เติบโต

2.3.1.6 การปักผ้าเยียวยาสุขภาพใจและเยียวยาโลก

กมลนาถ องค์กรธคดี (2563) ได้กล่าวไว้ว่าการเย็บ ปัก และซ่อมเสื้อผ้าด้วยมือช่วยเยียวยาสุขภาพใจและเยียวยาโลกไปพร้อมๆ กัน เธอได้ตั้งคำถามว่ากับตัวเองว่า “เคยไหมเวลาที่เราทำอะไรบางอย่างด้วยมือโดยที่ไม่ต้องคิดอะไร” แล้วรู้สึกพึงพอใจและผ่อนคลายอย่างบอกไม่ถูก เช่น การลากเส้นวาดรูปไปเรื่อยๆ ในหนังสือเรียน การลงมือเย็บผ้าก็เช่นกัน เวลามือของเราได้สาละวันอยู่กับการทำซ้ำๆ ที่ช่วยให้เราผ่อนคลาย เราได้จดจ่อร่างกายกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้าและใช้พลังสร้างสรรค์ที่มีทำให้เสื้อผ้าเรากลายเป็นชิ้นที่มีเรื่องราวเฉพาะตัว มันอาจเป็นชิ้นผ้าสีสดจากอินเดียวางทับด้วยตะเข็บสีตัดบนเสื้อยืดตัวเก่ง กางเกงยีนส์ที่เต็มไปด้วยร่องรอยแห่งประวัติศาสตร์และลายปักบนรอยขาดรุ่ม หรือเส้นสายต่างๆ ที่เราปักทับบนรอยเปื้อนของกาแฟ

สังคมโลกปัจจุบันให้คุณค่ากับความเร็วและความใหม่มากกว่าเรื่องสำคัญอื่นๆ ของมนุษย์ การซื้อของใหม่มักถูกและดีกว่าของเก่าเสมอ การซ่อมแซมอะไรบางอย่างจึงอาจถูกมองเป็นเรื่องเสียเวลา แต่หากเรามองด้วยคุณค่าทางจิตใจ บางครั้งเวลาที่ใช้ไปกับการลงมือทำอาจเป็นเวลาที่มีคุณภาพมากกว่านั้น มีผลการวิจัยพบว่า การลงมือเย็บผ้าทำให้อัตราการเต้นของหัวใจและความดันเลือดลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการจดจ่ออยู่กับงานทำมือทำให้ความคิดและสมองของเราอยู่ใน

ภาวะเช่นเดียวกับการฝึกปฏิบัติสมาธิ ที่ช่วยคลายความกดดันและฟื้นฟูระบบประสาทด้วย จริงๆ แล้ว การเย็บผ้าเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ในการรับมือกับภาวะซึมเศร้า มิงาน วิจัยทางวิทยาศาสตร์หลายงานที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับสุขภาพจิตที่ดี และพบว่าการทำงานด้วยมือมีประโยชน์มากต่อผู้ที่มีภาวะป่วยทางจิตใจ การจมจ่อกับตัวเองและมีมืออยู่กับฝีมืดตรงหน้าช่วยให้เราอยู่ในภาวะ (flow) ที่ช่วยลดความเครียดและทำให้ความขัดแย้งภายในสงบลงได้ การทำชิ้นงานเล็กๆ สำเร็จ ก็ช่วยให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าและกระตุ้นระบบประสาทของเรา และนี่ก็เป็นวิธีที่เราใช้ด้วยเหมือนกันเวลาเศร้าหรือเจอกับพายุความกังวลในใจตัวเองในทุกๆ ฝีมืด หากเราอนุญาตให้ตัวเองกลับมาอยู่กับปัจจุบันและมีสติกับความรู้สึก รับรู้สัมผัสทางกายหรือความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงขณะนั้น การกระทำสิ่งเล็กๆ อย่างการนำเข็มปักลงไปบนเนื้อผ้าแบบที่เรารับรู้อย่างเต็มเปี่ยม กลายเป็นของขวัญให้สมองเราได้เพิ่มเซโรโทนินหรือฮอร์โมนแห่งความสุขมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน มันก็บังคับให้เราได้ช้าลงและมีช่วงเวลาที่ยังสงบเงียบกับตัวเอง เมื่อความคิดเงียบเพราะมือกำลังยุ่ง ก็ได้เห็นแง่มุมอื่นๆ ในชีวิตของเราที่ต้องการการซ่อมแซมหรือแสดงออกเช่นกัน ทั้งเรื่องความสัมพันธ์ หรือสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่ไม่ตอบโจทย์ชีวิตเราอีกต่อไป

การลงมือเย็บ ปัก และซ่อมผ้า จึงเป็นทั้งหนทางในการแสดงออก บางครั้งระบาย บางครั้งแก้แค้น ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ไม่อาจแสดงออกมาด้วยคำพูดหรือแสดงออกในชีวิตจริงได้ เช่นกัน การลงมือทำในช่วงขณะเล็กๆ เหล่านี้ จึงช่วยให้เรากลับมาโฟกัสกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้า อยู่กับปัจจุบัน และช่วยผ่อนคลายความวิตกกังวลในโลกอันโกลาหลได้เป็นอย่างดี เช่น เวลาแทงฝีมืดและด้ายเข้าไปในผ้า หากเราจดจ่อกับภาษาทางการสนทนาอื่นๆ มากพอ อาจทำให้หลายความรู้สึกปรากฏในตัวเรา ฟันผิวสัมผัสของผ้า เสียงของเส้นด้ายที่สอดทะลุเข้าไป กลิ่นของเส้นด้ายตัวเก่งที่คุ้นเคย สิ่งธรรมดาเหล่านี้ อาจเป็นเรื่องพิเศษเมื่อเรากลับมามองดูมันด้วยความใส่ใจ และทำให้เราผ่อนคลายและโปร่งโล่งมากยิ่งขึ้น และความรู้สึกคลี่คลายนี้แหละที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดกระแสนี้ไปทั่วโลกออนไลน์ในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะงานปักและซ่อมผ้าด้วยมือเป็นกระบวนการการบำบัดเยียวยาจิตใจที่มีการค้นพบตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มีกลุ่มผู้หญิงในค่ายกักกันคนยิวที่รับบทบาทการต่อผ้าควิลต์ให้กับคนในค่าย พวกเขาไม่ได้มานั่งทำด้วยกันอย่างสร้างสรรค์ แต่กลับเลือกทำงานนี้ในพื้นที่ส่วนตัว โดยเลือกให้เวลากับตัวเองและสุดท้ายก็สามารถผ่านพ้นเงามืดของช่วงเวลานั้นไปด้วยการลงมือเย็บและปักลายเซ็นชื่อตัวเองเพื่อแสดงออก ยืนหยัดและทวงคืนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ถูกกลืนรอนในบรรยากาศที่น่าหดหู่ของค่ายกักกันสงคราม

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หมอที่รักษากลุ่มทหารผ่านศึกได้ทดลองให้พวกเขาลงมือปักผ้าในการที่จะรักษาบาดแผลทางจิตใจ ในตอนนั้นใครจะรู้ว่าทหารผ่านศึกกับงานผ้าปักจะไปด้วยกันได้ แต่ Ernest Thesiger ผู้ริเริ่มแนวทางนี้ ก็พบว่าการทำงานปักผ้าเป็นหนทางที่ได้ช่วยให้ทหารสามารถจดจ่อ

อยู่กับมือและอยู่กับตัวเองในปัจจุบันได้อย่างดีเยี่ยม เข็มและด้ายช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากอดีตที่เหมือนฝันร้ายและช่วยให้พวกเขารับมือกับความรู้สึกเจ็บปวดและความน่าเบื่อหน่ายบนเตียงโรงพยาบาลเพื่อผ่านเวลาอันโหดร้ายไปได้ การทดลองของเขาได้ผลอย่างมีนัยสำคัญ และหลังจากนั้น Ernest ก็ได้ลองให้ทหารหัดทำลวดลายที่ซับซ้อนขึ้น จนสามารถตั้งองค์กร The Disabled Soldiers' Embroidery Industry ที่ช่วยให้ทหารผ่านศึกที่พิการสามารถหารายได้ พร้อมๆ กับเยียวยาร่างกายและจิตใจ ฟันฟูความเชื่อมั่นในตนเองไปด้วยได้ จากสิ่งที่ไม่น่าจะเข้ากันได้อย่างทหารผ่านศึกกับเข็มเย็บผ้าอันจิ๋ว ศาสตร์การบำบัดแขนงใหม่ที่เรียกว่า Occupational Therapy ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นและกลายเป็นหนึ่งในเครื่องมือรักษาจวบจนทุกวันนี้

อีกทั้งยังมีมูลนิธิและกิจกรรมเพื่อสังคมที่น่าสนใจที่มาจากศาสตร์นี้เช่นกันก็คือ Fine Cell Work ที่ฝึกให้นักโทษชายในเรือนจำหลายร้อยคนทั่วสหราชอาณาจักรทำงานปักผ้าที่มีลวดลายวิจิตรซับซ้อนเพื่อนำฝีมือของพวกเขาไปขายและสร้างรายได้เสริมให้พวกเขาบนช่องทางออนไลน์ได้ นักโทษชายเหล่านี้ทำงานด้วยความสงบในพื้นที่ของตัวเอง จังหวะซ้ำๆ ของฝีเข็มและการใช้ประสาทสัมผัสกับวัสดุอย่างผ้าหลากหลายชนิด เป็นเหมือนยาถอนพิษและโอเอซิสที่ให้ความคิดได้สงบนิ่ง และเปิดพื้นที่ทางจิตใจให้ได้หลบหนีจากความรุนแรงและระบบอำนาจในสิ่งแวดล้อมเรือนจำโดยรอบ มากไปกว่านั้น การทำงานที่มีคุณค่าในคุกยังทำให้พวกเขาตื่นจากความรู้สึกสิ้นหวัง ลดทอนความหนักอึ้งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ และช่วยให้พวกเขาทำความเข้าใจกับอารมณ์ของตัวเองได้มากขึ้น เหมือนได้ออกกำลังของความคิดและจิตใจ จนสุดท้ายสามารถกลับมามองเห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเองได้อีกครั้ง

ในปัจจุบัน มีการเคลื่อนไหวเรื่องนี้หลายที่ในต่างประเทศ มีกลุ่มชุมชนที่รวมตัวกันทำงานผ้าหรือเย็บมือเกิดขึ้นมากมาย เช่น กลุ่ม Craftivist ที่ลงมือเย็บผ้าเพื่อการประท้วงต่อต้านพลังอำนาจเรื่องต่างๆ ด้วยสันติวิธี และกลุ่ม The Sewcialists ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์สำหรับคนที่รวมตัวกันเพื่อเย็บผ้าโดยเชื่อในพลังของการลงมือเย็บผ้าที่มีผลต่อสุขภาพจิต โดยให้ความสำคัญกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการ เท่าๆ กับผลลัพธ์ คนส่วนใหญ่ในชุมชนผู้เคยผ่านประสบการณ์เชิงบวกจากการเย็บผ้า และผ่านพ้นเหตุการณ์ร้ายๆ มาได้ ก็รู้สึกเกิดแรงบันดาลใจที่จะเล่าเรื่องและแบ่งปันให้ผู้อื่นต่อไป จนกลุ่มขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

ในฝั่งการแพทย์สมัยใหม่ก็เช่นกัน มีการวิจัยที่พบว่า เมื่อผู้ป่วยโรคว่าจะสมองเสื่อม กระบวนการต่อและเย็บชิ้นส่วนจากความทรงจำต่างๆ เป็นผืนผ้าที่จับต้อง ถืออยู่ในมือได้ มันจะช่วยกระตุ้นความทรงจำและช่วยให้ผู้ป่วยเริ่มบทสนทนาเกี่ยวกับญาติฯ ได้เป็นอย่างดี เรื่องราวเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเริ่มลงมือทำเล็กๆ ที่นำมาสู่การเยียวยา ฟันฟู และการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ ทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว และระดับสังคมเช่นเดียวกันกับในยุคสมัยอื่นๆ โลกและสังคมของเราตอนนี้มีอะไรมากมายที่ต้องการการซ่อมแซม แต่ส่วนใหญ่ต้นเหตุของการพังมักอยู่เหนือการควบคุมของเรา เพราะประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ มากมายที่ต้องใช้เวลาและกำลังในการซ่อม ความจริงนี้อาจทำให้

เรารู้สึกเหนื่อย สิ้นหวัง ไร้อำนาจ จนมองว่าตนเองไม่สามารถลงมือทำอะไรได้ แต่ครั้งต่อไปที่รู้สึกแบบนี้ เราอาจลองเริ่มจากการหยิบจับเครื่องมือสามัญประจำบ้านอย่างเข็มและด้ายมาลองเริ่มทำอะไรบางอย่างดูโดยลองหยุดใช้ตรรกะและสมองคิดหาทางออก เมื่อเวลาผ่านไปสักพัก หลังจากความหนักอึ้งเริ่มเบาลงผ่านการขยับเคลื่อนมือ เราก็อาจพบว่า การทำอะไรที่เราสามารถเริ่มได้เลยที่ตัวเรา ในที่ที่เราอยู่ ด้วยทรัพยากรที่เรามี อาจเผยให้เห็นถึงอำนาจภายในของเราที่มีอยู่แล้วโดยไม่ต้องไปควานหาที่ไหน ทุกวันนี้ หลากๆ คนจะเริ่มกลับไปสู่วิถีชีวิตแบบเดิมที่ต้องออกจากบ้านไปทำงาน แต่ในจังหวะเวลาที่ตระหนักรู้ว่าเรากำลังใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางวิกฤต งานทำมือจะช่วยให้เรายอมรับได้ว่าเราไม่ได้อยู่ในโลกที่ทุกอย่างสามารถคาดการณ์ได้อีกต่อไป เมื่อเราลงมือซ่อมผ้าเก่าที่ขาด เป็อน มีร่องรอยบอบช้ำตามกาลเวลา เรามีโอกาสได้เปิดใจ มองเห็น ยอมรับ และยินดีกับความไม่สมบูรณ์แบบของที่ประสบการณ์และความทรงจำที่ผ่านมาของเรา การซ่อมแซมอะไรบางอย่างด้วยมือ จะกลายเป็นสิ่งเตือนใจให้เราใส่ใจสิ่งที่มีอยู่ และไม่ล้มเลิกไปกับเรื่องอื่นๆ ในชีวิต เพราะทุกอย่างสามารถเยียวยาและซ่อมแซมได้

2.3.2 ศิลปะการปักผ้ากับความเชื่อคริสเตียน

2.3.2.1. การถักกับพระเจ้า

May Tomlin (2017) ได้กล่าวไว้ในบทความ Knitting and God หรือการถักนิตตั้งกับพระเจ้าว่า “คุณเคยรู้สิกราวกับว่าพระเจ้าปลดตะเข็บตอนที่พระองค์ถักคุณเข้าด้วยกันในครรภ์มารดาของคุณหรือไม่” ในฤดูหนาวเป็นฤดูแห่งการถักนิตตั้งในประเทศนอร์เวย์ ตอนอายุ 10 ขวบเมื่อฉันเรียนรู้งานฝีมือครั้งแรกฉันมักจะทิ้งรอยเย็บและสร้างขึ้นมาจากด้านหน้าของผ้าพันคอหรือเสื้อสเวตเตอร์ ช่องว่างที่มองไม่เห็นทำให้งานของฉันเสียหาย ฉันยังถักแบบหลวมเกินไปจนเสียทรงบางครั้งฉันก็รู้สึกเหมือนตัวเองเป็นเสื้อสเวตเตอร์ตัวแรกที่ฉันถักเพราะมันไม่สวย มีเส้นด้ายที่หลุดออกมารวมทั้งมีปนจากเส้นด้ายที่พันกันจากการถัก เป็นเหมือนจุดอ่อนหลุมบาปปรากฏขึ้นเหมือนปมที่พันกัน เพราะรูปร่างของฉันแตกต่างจากผู้หญิงที่ฉันใฝ่ฝันอยากจะเป็นอย่างไรก็ตาม สดุดี บทที่ 139 ข้อ 13 และข้อ 14 ในพระคัมภีร์กล่าวว่า “เพราะพระองค์ทรงสร้างขึ้นส่วนภายในข้าพระองค์ พระองค์ทรงถักทอข้าพระองค์เข้าด้วยกันในครรภ์มารดา ข้าพระองค์ขอบพระคุณ พระองค์เพราะพระองค์ทรงสร้างข้าพระองค์อย่างอัศจรรย์นำครันคร้าม บรรดาพระราชกิจของพระองค์อัศจรรย์ ข้าพระองค์ทราบดี” มันเป็นการเดินทางไกลเพื่อยอมรับความเป็นมนุษย์ของฉัน อาจใช้เวลามากกว่าจะยอมรับความจริงที่ว่าพระเจ้าพอพระทัยในตัวฉัน แต่มีบางสิ่งที่มีมหัศจรรย์เกิดขึ้นเมื่อฉันทำการถักนิตตั้งฉันกลายเป็นเสื้อสเวตเตอร์ลายดาวที่สวยงามและสลักซับซ้อนด้วยริบบิ้นทอหลากสีและเข็มกลัดพิวเตอร์ ดังนั้นกำลังใจของฉันในวันนี้คือการพักผ่อน พักผ่อนในมือของพระเจ้าผู้สร้างและปล่อยให้พระองค์ถักทอให้เสร็จ

2.3.2.2 เย็บปักถักร้อยของพระเจ้า

Richard (2010) ได้กล่าวไว้ในบทความ (God’s Embroidery) หรือเย็บปักถักร้อยของพระเจ้าว่า เมื่อฉันยังเป็นเด็กแม่ของฉันเคยเย็บปักถักร้อยมากมาย ฉันจะนั่งชั้นเข้าและมองขึ้นจากพื้นแล้วถามว่าแม่กำลังทำอะไร แม่แจ้งว่ากำลังปักผ้า ฉันบอกแม่ว่ามันดูยุ่งเหยิงถ้าดูจากมุมที่ฉันอยู่คือจากด้านล่าง ฉันดูงานปักผ้าของแม่ภายในขอบเขตของห่วงกลมเล็กๆ ที่เธอถืออยู่ในมือฉันบ่นกับแม่ว่ามันดูยุ่งจากที่ฉันนั่ง แม่ยิ้มให้ฉันมองลงมาและพูดเบาๆ ว่า “ลูกไปเล่นของลูกไปสักพักแล้วและเมื่อแม่ปักผ้าเสร็จแล้วแม่จะให้ลูกดูเขาลงและให้ลูกเห็นจากด้านข้างของแม่”

ฉันคงสงสัยว่าทำไมแม่ถึงใช้ด้ายสีเข้มกับเส้นสว่างและทำไมพวกมันดูสับสนจากมุมมองของฉัน อีกไม่กี่นาทีฉันก็ได้ยินเสียงของแม่พูดว่า “ลูกเอ๋ยมานั่งคุกเข่า” สิ่งนี้ทำให้ฉันรู้สึกประหลาดใจและตื่นเต้นที่ได้เห็นลวดลายที่แม่ปักบนผ้าเป็นลายดอกไม้สวยงามและลายพระอาทิตย์ตก ฉันไม่อยากจะเชื่อเลยเพราะข้างใต้มันดูยุ่งมาก จากนั้นแม่ก็จะพูดกับฉันว่า “ลูกของฉันจากข้างใต้มันดูยุ่งเหยิงและดูสับสน แต่ลูกไม่รู้ว่ามีแผนการวางแผนไว้ล่วงหน้าด้านบนมันเป็นการออกแบบตอนนี้ดูจากด้านข้างของแม่แล้วลูกจะเห็นว่าแม่กำลังทำอะไร”

หลายครั้งในช่วงหลายปีที่ฉันมองขึ้นไปหาพระบิดาบนสวรรค์และตรัสว่า “พระบิดาพระองค์กำลังทำอะไร? พระองค์ตอบว่า ฉันกำลังปักชีวิตของคุณ ฉันพูดว่าแต่มันดูวุ่นวายสำหรับฉันมันดูวุ่นวายจึงกระตือรือร้นทำไมมันไม่สว่างไปหมดละดูเหมือนว่าพระบิดาจะบอกฉันว่า ลูกเอ๋ยคุณไปทำงานของคุณแล้วพระองค์ทำงานของพระองค์แล้ววันหนึ่งพระองค์จะพาฉันไปสวรรค์และให้ฉันคุกเข่าลงและฉันจะเห็นแผนการจากด้านของพระองค์” ในพระคัมภีร์เยเรมีย์ บทที่ 29 ข้อ 11 กล่าวว่า “พระเจ้าตรัสว่า เพราะเรารู้แผนงานที่เรามีไว้สำหรับเจ้า เป็นแผนงานเพื่อสวัสดิภาพ ไม่ใช่เพื่อทุกข์ภาพ เพื่อจะให้โอกาสและความหวังใจแก่เจ้า”

2.4 วัฒนธรรมคริสเตียน (การทรงไถ่ของพระเยซูคริสต์)

2.4.1 วัฒนธรรมคริสเตียน

2.4.1.1 การมีพระคริสต์เป็นศูนย์กลางและการมีพระเจ้าเป็นองค์เจ้านาย

วิลโลแบงค์ (2524) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมคริสเตียนคือการมีพระคริสต์เป็นศูนย์กลางและการมีพระเจ้าเป็นองค์เจ้านาย พระคริสต์ทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าแห่งจักรวาลและทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าของผู้เชื่อเราพบว่าตัวเราเองถูกเกาะกุมด้วยความรักของพระคริสต์ความรักของพระองค์นี้โอบล้อมเราไว้รอบด้านและไม่มีช่องว่างให้เราหลุดออกไปได้เลยเนื่องจากเราชื่นชมยินดีกับความสดใหม่ของชีวิตผ่านการสิ้นพระชนม์ของพระองค์เพื่อเราเราไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่นและไม่ต้องการที่จะมีทางอื่น นอกจากที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อพระองค์ผู้ทรงสิ้นพระชนม์และคืนพระชนม์เพื่อเรา (2 โครินธ์

บทที่ 5 ข้อ 14 - ข้อ 15) ความรักที่อันดับแรกของเราคือพระองค์เสาะหาที่จะทำให้พระองค์ทรงพอพระทัยใช้ชีวิตอย่างมีค่ามีความหมายเพื่อพระองค์และเชื่อฟังพระองค์การทำเช่นนี้เราจำเป็นต้องละทิ้งความรักกับสิ่งอื่นใดทั้งสิ้นดังนั้นจึงมีคำสั่งห้ามเราให้ประพฤติปฏิบัติโดยคล้อยตามมาตรฐานของโลกนั้นคือความรักที่ต่อวัฒนธรรมใดๆ ที่ทำให้ไม่ถวายพระเกียรติแต่พระเจ้าและเรายังได้รับคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเราโดยรับการการเปลี่ยนแปลงจากภายในซึ่งสามารถรู้ถึงพระทัยของพระเจ้าได้

น้ำพระทัยของพระเจ้านั้นมีการเชื่อฟังอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนโดยพระเยซูเจ้า ดังนั้นสิ่งโดดเด่นที่สุดเกี่ยวกับคริสเตียนจึงไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเขา แต่เป็นชีวิตที่เป็นเหมือนพระคริสต์ของเขามากกว่า คริสเตียนไม่ได้แตกต่างอะไรไปจากมนุษย์ทั้งปวงไม่ว่าจะแบ่งตามประเทศหรือโดยคำพูดหรือขนบธรรมเนียมประเพณีพวกเขาทำตามประเพณีของแผ่นดินทั้งเรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและอาหารการกินรวมทั้งเรื่องอื่นๆ ของชีวิตประจำวัน แต่สภาพแห่งความเป็นพลเมืองของพวกเขา นั้นแสดงออกให้เห็นถึงสิ่งอัศจรรย์ ที่ดีเยี่ยมกล่าวคือ วิญญาณมีอยู่ในร่างกายฉันใดก็เปรียบได้กับการที่คริสเตียนอยู่ในโลกฉันนั้น

2.4.2 การสื่อสารพระกิตติคุณผ่านวัฒนธรรม

จากการศึกษาหนังสือ มิติทัศน์กระแสคริสเตียนโลก (Perspectives) โดย Ralph D. Winter, Steven C. Hawthorne (2524) ให้ความเข้าใจวัฒนธรรมและการสื่อสารพระกิตติคุณผ่านวัฒนธรรมว่า “การได้ยินเราทำตัวเองให้คนอื่นได้ยินทุกวันการทำให้คนอื่นได้ยินพระเจ้านั้นไม่ใช่บรรลุด้วยการพูดหาก แต่เป็นการกระทำที่ช่วยให้ได้ยินมากกว่าและนี่คือความกล้าเลิศแห่งฤทธานุภาพของสวรรค์” ผู้คนมีอาจคับพบข่าวประเสริฐได้ถ้าไม่มีการประกาศข่าวประเสริฐออกไป เพราะข่าวประเสริฐไม่ได้เป็นเพียงข้อมูลเท่านั้น แก่นสารของข่าวประเสริฐคือการเชิญชวนให้มีความสัมพันธ์ด้วย นี่จึงเป็นสาเหตุที่พระเจ้าต้องการให้ทุกคนได้รับโอกาสฟังคำเชื่อเชิญของพระองค์ พระองค์จึงส่งผู้สื่อข่าวสารต่างๆ เพื่อออกไปประกาศข่าวประเสริฐ แต่หากผู้สื่อข่าวไม่ไว้ต่อความรู้สึกขณะที่สื่อพระกิตติคุณข้ามอุปสรรคแห่งวัฒนธรรมต่างๆ ข่าวประเสริฐที่สื่อออกไปนั้นก็กลายเป็นเพียงเสียงหววกหู่ระหว่างวัฒนธรรมเท่านั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นทัศนคติเกี่ยวกับมิชชันนารีคือ เป็นพวกหยิ่งยโสถือครองงำด้วยความดีอันเป็นคนที่ยึดยึดความเชื่อแบบชาวตะวันตกให้กับวัฒนธรรมต่างๆ ที่ไร้เดียงสาไม่มีใครที่อยากยุ่งด้วยการโฆษณาชวนเชื่อทางศาสนาแบบนี้เป็นเรื่องที่น่าอึดอัดอย่างยิ่งที่ทัศนคติทั่วไปที่กล่าวมานี้เป็นทัศนคติไม่เป็นความจริงมิชชันนารีส่วนใหญ่พยายามปรับการสื่อข่าวประเสริฐให้เข้าถึงหัวใจของคนในอีกวัฒนธรรมหนึ่งบทเรียนนี้เราจะสำรวจสิ่งที่มีมิชชันนารีได้เรียนรู้จากพระคัมภีร์และประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการการสื่อสารพระกิตติคุณเพื่อให้ทุกคนได้ยิน

นอกจากนี้วิธีการสื่อสารภายในวัฒนธรรมในระดับลึกทำให้ถึงความสำคัญของการมองหาบุญแก่ที่พระเจ้าทรงมีไว้ให้สำหรับการสื่อสารพระกิตติคุณในรูปแบบเฉพาะ จากนั้นเราจะพิจารณามิติ

ต่างๆ ทางวัฒนธรรมที่ตอบสนองต่อพระกิตติคุณและเรียนรู้ว่าการกลับใจใหม่ที่แท้จริงคืออะไร พระเจ้าทรงเปลี่ยนแปลงผู้คนโดยไม่ต้องเอาตัวพวกเขาออกจากวัฒนธรรมของตนแต่พระองค์ทรงได้วัฒนธรรมของเขาให้ถูกต้อง ไม่ปฏิเสธวัฒนธรรมที่บ้านของพวกเขาแต่ใช้สิ่งเหล่านั้นเพื่อสื่อพระกิตติคุณกับพวกเขา

ลอยด์ อี คอวส์ (2524) ได้กล่าวว่าความแตกต่างของวัฒนธรรมผู้สื่อข่าวประเสริฐจำเป็นต้องบรรลุมากกว่าความเข้าใจระดับพื้นผิวของวัฒนธรรมที่พวกเขาเข้าไปการตระหนักถึง 4 ชั้นของวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้ข่าวประเสริฐประสบผลสำเร็จในสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรมดังนี้

ชั้นที่ 1 พฤติกรรม

พฤติกรรมรวมถึงประเพณี ผลิตรัตน์ ภาษาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการกระทำสิ่งต่างๆ วัฒนธรรมในระดับนี้ตอบคำถามว่า “อะไรคือสิ่งที่กระทำกัน” อะไรคือวิธีที่ทำการตามปกติหรือตามความเหมาะสม

ชั้นที่ 2 ค่านิยม

ค่านิยมพฤติกรรมส่วนใหญ่ถูกกำหนดด้วยระบบแห่งค่านิยม ซึ่งเป็นมาตรฐานของความประพฤติและวิจารณ์ญาณที่เป็นแนวทางบ่งบอกถึงสิ่งที่ดีที่สุดในหรือสวองามระบบค่านิยมมักจะทับซ้อนกับสิ่งที่รู้สึกว่าเป็นของวัฒนธรรมเช่นคำถามที่ว่า “อะไรดีหรือดีที่สุด” เกี่ยวข้องกับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งจำเป็น” “สิ่งที่ถูกที่ควร” จึงมีที่มาจาก “สิ่งที่เสาะหา”

ชั้นที่ 3 ความเชื่อถือ

ความเชื่อถือวัฒนธรรมในระดับนี้ตอบคำถามที่ว่า อะไรคือสิ่งที่จริง (what is true?) เป็นระบบความเชื่อประกอบด้วยกระบวนการความคิดและรูปแบบการรับรู้ต่างๆ ที่หล่อหลอมการตัดสินใจซึ่งเปลี่ยนค่านิยมออกมาเป็นการกระทำบางครั้งความเชื่อต่างๆ ทางทฤษฎีอาจถือได้ว่าเป็นระบบความเชื่อถือแบบปฏิบัติการในเวลาเดียวกันได้ แต่ความเชื่อทางทฤษฎีมักจะไม่มิต่อค่านิยมหรือพฤติกรรม

ชั้นที่ 4 โลกทัศน์

โลกทัศน์ลึกลงไปถึงแก่นของวัฒนธรรมใดๆ คือ โลกทัศน์ของวัฒนธรรมนั้นๆ โลกทัศน์ตอบคำถามพื้นฐานที่สุดว่า “อะไรคือแก่นสารที่แท้จริงสูงสุด (what is real) ข้อสมมติฐานเบื้องต้นต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นจริงสูงสุด หรือแก่นสารมักเกี่ยวข้องกับคำถามเกี่ยวกับเรื่องหลักๆ ว่า “เราคือใคร?” “เรามาจากไหน?” และ “กำลังเกิดอะไรขึ้น? หรืออะไรจะเกิดขึ้น?” บ่อยครั้งที่สมมติฐานต่างๆ ของโลกทัศน์มักจะมีปรากฏในตำนานหรือในมหากาพย์ การสื่อสารพระกิตติคุณ บางครั้งจะมีการแนะนำระบบความเชื่อถือใหม่ๆ แต่โลกทัศน์ของคนยังไม่ถูกทำลายและยังไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นค่านิยมและพฤติกรรมจึงยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อถือแบบเก่า

พอล ฮี เบอร์ท (2524) ให้ข้อสังเกตว่าเมื่อเราก้าวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ๆ เราเริ่มตระหนักได้ทันทีถึงความจริงที่ว่าคนอื่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันจากเราแรกสุดเราเห็นความแตกต่างในการแต่งกายอาหารภาษาและพฤติกรรมแล้วเราก็เรียนรู้ว่ามีความแตกต่างที่ลึกซึ้งในความเชื่อถือความรู้สึกและค่านิยมสุดท้ายเราจึงเริ่มตระหนักว่ามีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงในโลกทัศน์ผู้คนในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไม่ได้อยู่ในโลกใบเดียวกัน แต่ติดป้ายต่างๆ นั้น แต่อยู่กันคนละโลกเลยทีเดียวซึ่งพอล ฮี เบอร์ท ได้เสนอความแตกต่างของวัฒนธรรมได้ดังนี้

1) เกิดความเข้าใจผิด ความแตกต่างของความเชื่อถือ

ถ้าความรู้สึกของเราที่มีต่อวัฒนธรรมอื่นคือ “มันไม่เข้าเรื่องเลย” ก็จงแน่ใจเถิดว่าตัวเราเองก็ “ไม่เข้าเรื่อง” สำหรับพวกเขาด้วยเช่นกันการแก้ปัญหา คือ การเป็นผู้เรียนรู้วัฒนธรรม

2)ชาติพันธุ์นิยม : ความแตกต่างของความรู้สึก

ในช่วงต้นของชีวิตเราเติบโตขึ้นในฐานะศูนย์กลางในโลกของเราเรามีความเห็นแก่ตัวเรายังเติบโตขึ้นในวัฒนธรรมและคิดว่าวิธีการที่ทำกันในวัฒนธรรมของเราเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำสิ่งต่างๆ ชาติพันธุ์นิยมขึ้นอยู่กับแนวโน้มตามธรรมชาติของเราที่จะตัดสินพฤติกรรมของคนในวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วยค่านิยมและสมมติฐานของเราเอง ฮีเบอร์ท ระบุว่า “เมื่อเราเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมอื่นเราก็เริ่มตั้งข้อสงสัยมีคำถามกับวัฒนธรรมของเราเอง” การป้องกันตัวของเราคือหลีกเลี่ยงปัญหาโดยสรุปว่าวัฒนธรรมของเราดีกว่าและของคนอื่นๆ ด้อยกว่า

3) ตัดสินก่อนเวลา ความแตกต่างของค่านิยม

การเกิดปฏิกิริยาแรกๆ ต่อความแตกต่างของวัฒนธรรมอื่นๆ อาจส่งผลให้การประเมินเป็นไปในเชิงลบ แต่การไม่พินิจเรื่องวัฒนธรรมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดหรือ? ทุกวัฒนธรรมดีเท่าๆ กันหรือ ทุกวัฒนธรรมอาจเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านคุณค่าและเอกภาพ แต่การยึดมั่นเกี่ยวกับธรรมชาติของความจริงและความชอบธรรมทำให้เราต้องถือว่าทุกวัฒนธรรมรวมทั้งวัฒนธรรมของเราเองด้วยว่าต้องอยู่ภายใต้การตัดสินบนบรรทัดฐานแห่งมาตรฐานของพระคัมภีร์ยืนยันสิ่งดีของการสร้างสรรค์ของมนุษย์ แต่ประณามความชั่วร้าย

4) การปะทะของวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อโลกทัศน์ปะทะกัน

การปะทะกันของสองวัฒนธรรมเมื่อมาพบกันเขาใช้ภาพนี้เป็นต้นแบบในการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ต้องการจะทำงานข้ามวัฒนธรรมในการให้ความสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมในระดับลึกทั้งด้านความเชื่อถือและโลกทัศน์

ลอยด์ อี คอส์ (2524) ได้อธิบายว่า ถ้าผู้คนคิดกันว่าชาวประเสริฐเป็นภัยคุกคามทำลายล้างและสร้างความเสียหายให้กับโครงสร้างทางสังคมหรือการละเมิดคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนชาวประเสริฐก็就会被ปฏิเสธจากผู้คนที่หมดยกเว้นเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

ดังนั้น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมนั้นจะต้องเชิญชวนให้เราปรับวิธีการสื่อพระกิตติคุณให้เข้ากับบริบทอย่างชัดเจนต่อการนำเสนอของพระคัมภีร์ ตามแบบฉบับและอย่างมีความหมายต่อสถานการณ์ในวัฒนธรรมใหม่ การทำแบบนี้มักหมายถึงการพบวิธีใหม่ๆ ที่จะนำเสนอพระกิตติคุณในทุกบริบทอย่างเฉพาะเจาะจงไม่มีวิธีการที่เป็นมาตรฐานสากลในการนำเสนอข่าวประเสริฐอย่างมีความไวต่อทุกบริบทวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน พระเจ้าทรงมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้เราที่จะหาวิธีที่ดีที่สุดในการสื่อพระกิตติคุณของพระองค์

วิลโลแบงค์ (2524) ได้กล่าวถึง ความไวต่อวัฒนธรรมในการประกาศข่าวประเสริฐปรับวิธีการสื่อให้เข้ากับบริบทการปรับให้เข้ากับบริบทหมายถึงความพยายามในการนำเสนอพระกิตติคุณภายในบริบทของรูปแบบทางวัฒนธรรมและสังคมอย่างเป็นที่เข้าใจและเห็นคุณ ค่าจากชุมชนที่รับฟังอยู่นั้น เราสามารถพูดถึงการปรับให้เข้ากับบริบทได้สามรูปแบบที่แตกต่างกันกล่าวคือมันอาจหมายถึงการสื่อข่าวประเสริฐในบริบทท้องถิ่น บางครั้งอาจใช้คำว่า “ปรับให้เข้ากับบริบท” โดยหมายถึงผู้สื่อสารแห่งข่าวประเสริฐว่าเขาต้องเข้ากับคนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของในการทำงานของพวกเขาเรายังสามารถพูดถึงการปรับให้เข้ากับบริบทว่าเป็นการปรับการเคลื่อนไหวให้เข้ากับบริบทของคนทีเชื่อ โดยการมุ่งเน้นในเรื่องการปรับการนำเสนอข้อความของพระกิตติคุณให้เข้ากับบริบท และความไวต่อวัฒนธรรมในการประกาศข่าวประเสริฐนั้นจำต้องมี ความตื่นตัว ความรักและการมีส่วนร่วมกับคนท้องถิ่น คิดตามรูปแบบวิถีชีวิตของพวกเขา เข้าใจมุมมองแห่งโลกทัศน์ของพวกเขา สำรองวัฒนธรรมของเขา ฟังคำถามต่างๆ ของพวกเขา และร่วมแบกรับความรู้สึกที่เป็นภาระของพวกเขา

การปรับวิธีการสื่อสารข่าวประเสริฐให้เข้ากับบริบทไม่ใช่การปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือแก่นสารของข่าวประเสริฐแต่เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารเท่านั้น เพราะเนื้อหาแก่นสารของข่าวประเสริฐเป็นอมตะและสากลปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ได้

ดอน ริชาร์ดสัน (2524) อธิบายว่าผู้คนที่เริ่มต้นตัวรับรู้ถึงความหมายทางจิตวิญญาณที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมของตนเอง วิธีนี้การกลับใจของผู้คนจึงไม่ได้ปฏิเสธภูมิหลังทางวัฒนธรรมของพวกเขา แต่ประสบการณ์ของพวกเขากลับทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นทั้งในพระคัมภีร์และมรดกทางวัฒนธรรมของตัวเองและทำให้พวกเขาได้รับการเตรียมพร้อมที่จะแบ่งปันพระคริสต์อย่างมีความหมายกับคนอื่นๆ ในสังคมและชุมชนของตนได้ดีขึ้น

2.4.3 การไถ่วัฒนธรรมและการกลับใจใหม่

ชาร์ล เอช คราฟท์ (2524) ได้กล่าวว่า พระเจ้ามีวิธีการแผนการไถ่วัฒนธรรมตามวิธีการของพระเยซูคริสต์เจ้าคือทรงให้เกียรติวัฒนธรรมของคนและของโลกทัศน์ของพวกเขาไม่ใช่กระชากมันออกจากพวกเขา ดังเช่นที่พระองค์ได้เสด็จเข้าสู่ชีวิตในแบบฉบับวัฒนธรรมของชาวยิวเพื่อติดต่อสื่อสารกับพวกเขา ดังนั้นเราควรเข้าสู่ศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมของผู้คนเพื่อหาทางนำเขามาถึงความรอดการติดตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์เจ้า เราทราบว่าจะต้องเริ่มจากภายในซึ่งมีการพิจารณาวัฒนธรรมและสมมุติฐานแห่งโลกทัศน์ของผู้คนจากมุมมองของพระคัมภีร์พร้อมทั้งการยอมรับพวกเขาเป็นจุดเริ่มต้นถ้าเราจะเป็นพยานอย่างมีประสิทธิภาพเราจะต้องพูดและวางตัวอย่างให้เกียรติกับวิถีชีวิตที่พวกเขารู้จักในทำนองเดียวกันถ้าคริสตจักรจะต้อนรับผู้คนอย่างมีความหมาย คริสตจักรก็ต้องมีความเหมาะสมต่อวิถีชีวิตแห่งวัฒนธรรมของพวกเขา ดังเช่นที่คริสตจักรยุคแรกได้อยู่ในรูปแบบแห่งวิถีชีวิตของผู้คนในศตวรรษแรกเราเรียกคริสตจักรที่ปรับให้เข้าอย่างเหมาะสมเช่นนี้ว่า “คริสตจักรปรับตามสภาพ” (dynamic equivalence churches) คริสตจักรที่ปรับตามบริบท (Contextualized churches) หรือ คริสตจักรที่เข้าในวัฒนธรรม

วิลโลแบงค์ (2524) ได้เสนอว่าวัฒนธรรมไม่เคยหยุดอยู่กับที่มีความแตกต่างกันไปตามสถานที่และเวลาที่แตกต่างกันและตลอดประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของคริสตจักรในประเทศต่างๆ มีบางกรณีที่ศาสนาคริสต์ได้ทำลายวัฒนธรรมบางกรณีก็ธำรงรักษาไว้และในที่สุดก็สร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมาแทนที่วัฒนธรรมเก่า ดังนั้นคริสเตียนในทุกที่ทุกแห่งต้องคิดอย่างจริงจังว่า การมีชีวิตใหม่ในพระคริสต์เขาควรเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอย่างไร ขนบธรรมเนียมปฏิบัติมีด้วยกันอยู่หลายประเภทจำแนกออกให้ชัดเจนเป็นประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 แนวปฏิบัติที่ผู้เชื่อต้องปฏิเสธทันทีเพื่อให้ชีวิตสอดคล้องกันกับข่าวประเสริฐของคริสต์ เช่น กราบไหว้รูปเคารพ ครอบครองทาส วิทยาคม ไสยศาสตร์ ล่าห้วงมนุษย์ เลือดพยาบาล คำประเวณีเพื่อพิธีกรรม และการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะขึ้นอยู่กับเชื้อชาติสีผิวชนชั้นหรือวรรณะ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ประเพณีที่เป็นสถาบันซึ่งอาจมียินยอมได้สักกระยะหนึ่งแต่คาดหวังว่าจะค่อยๆ สูญหายไปมากที่สุด เช่น ระบบวรรณะมีภรรยาหลายคนและทาส

ประเภทที่ 3 เกี่ยวข้องกับประเพณีแต่งงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องแต่งงานในสายเลือดเดียวกันซึ่งคริสตจักรมีความเห็นแตกต่างกัน

ประเภทที่ 4 เป็นเรื่องที่ “ไม่มีประเด็นแตกต่าง” ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเพณีปฏิบัติที่แตกต่างกันเท่านั้นโดยไม่มีส่วนอะไรเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรมหรือจริยธรรม ดังนั้นจึงอาจรักษาไว้โดยเป็นการประนีประนอมใดๆ เช่น วิธีการรับประทานอาหารและอาบน้ำการทักทายกันในที่สาธารณะกับเพศตรงข้ามทรงผมและเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

วิลโลแบงค์ ได้สรุปขนบธรรมเนียมปฏิบัติมีด้วยกันอยู่หลายประเภทต่างๆ ว่ารูปแบบที่สองที่เราได้พิจารณามีการแยกแยะระหว่างการเผชิญของวัฒนธรรมกับพระคริสต์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งคล้ายคลึงกับประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2

การเผชิญทางตรง เช่น การกินเนื้อมนุษย์ การแขวนคอแม่หม้าย ฆ่าทารกที่ไม่พึงประสงค์ และพิศุฆาตโดยคาดกันว่าผู้กลับใจเชื่อในพระเยซูต้องละทิ้งประเพณีปฏิบัติเหล่านี้เมื่อกลับใจใหม่ ส่วนการเผชิญทางอ้อม อาจเกิดขึ้นในกรณีของศีลธรรมที่ไม่แน่ชัด เช่น ประเพณีการแต่งงาน บางอย่างการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เทศกาลและการเฉลิมฉลองเทศกาลดนตรีที่มีการร้องรำทำเพลง เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเมื่อเป็นที่แน่ชัดหลังจากกลับใจแล้วหลังจากที่ผู้เชื่อเริ่มต้นดำเนินชีวิตตามความเชื่อใหม่แนวปฏิบัติบางอย่างเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องละทิ้ง แต่สนับสนุนด้วยการลบล้างส่วนประกอบที่ไม่สะอาดออก และใส่ความหมายคริสเตียนลงไปแทนที่ประเพณีปฏิบัติเก่าๆ สามารถให้สัญลักษณ์ใหม่ การเดินรำแบบเก่าอาจใช้ฉลองการอวยพรใหม่ๆ และงานฝีมือสลักลวดลายเก่าสามารถใส่วัตถุประสงคใหม่ลงไป คริสตจักรที่ศึกษาคัมภีร์ควรพบว่าไม่ใช่เรื่องยากที่จะแยกแยะอะไรเป็นประเภทที่ 1 หรือ เผชิญหน้าทางตรงหลักการพระคัมภีร์ภายใต้การทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์ จะนำทางให้พวกเขาแยกแยะเกี่ยวกับประเภทที่ 2 หรือเผชิญทางอ้อม มีการเสนอให้ทดสอบเพิ่มเติม โดยถามว่าการปฏิบัตินั้นช่วยเสริมสร้างหรือทำลายชีวิตมนุษย์ โดยมุ่งเน้นที่สถานการณ์ของคริสตจักรใหม่ๆ ต้องมีจุดยืนในการต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายบางอย่างเป็นหลัก

ชาร์ล เอช คราฟท์ (2524) กล่าวว่าพระเจ้าทรงตั้งพระทัยที่จะนำการเปลี่ยนแปลงที่ตีมายังวัฒนธรรมต่างๆ โดยฤทธิ์เดชแห่งข่าวประเสริฐ พระเจ้าต้องการให้ผู้คนและวัฒนธรรมของพวกเขารับการเปลี่ยนแปลง เมื่อพวกเขาหันมาติดตามพระคริสต์ คือ หันกลับหรือการกลับใจใหม่อย่างแท้จริงคือการเปลี่ยนแปลงความภาคีเป็นการนำผู้คนและนำวัฒนธรรมของพวกเขาเข้ามาอยู่ภายใต้ความเป็นเจ้านายหรือองค์พระผู้เป็นเจ้าของพระเยซูคริสต์

2.4.3.1 การคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์

รีเบกกา เลวิส (2524) ได้เสนอว่าผู้เชื่อยังคงรักษาเอกลักษณ์ของพวกเขาในการเป็นสมาชิกของชุมชนสังคมนานาชาติของพวกเขาไว้ขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้การที่มีพระเยซูคริสต์เป็นเจ้าชีวิตและยอมรับและยึดถือในสิทธิอำนาจของพระคัมภีร์ภายใน เมื่อพระคริสต์ได้วัฒนธรรม ผู้เชื่อมีอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณใหม่ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้สิทธิอำนาจของพระคัมภีร์และมีพระเยซูเจ้าเป็นเจ้านายของชีวิต แต่พวกเขายังคงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ผู้วิจัยได้แนวความคิดความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านจิตวิญญาณ ประวัติชาติพันธุ์มั่งความทั้งความเชื่อพิธีกรรม การแต่งกาย การปักผ้าขาวม้ง ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการใช้เป็นแนวทาง และขอตัดเขตเพื่อการศึกษาที่ชัดเจนในการทำวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึง มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งเพื่อเป็นแนวทางในการทำพันธกิจกับชาติพันธุ์ม้งผ่านวิถีชีวิต โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการค้นคว้าอิสระดังนี้ 1) กลุ่มประชากร 2) เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) อุปสรรคและข้อจำกัด

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามความ เหมาะสมของวัตถุประสงค์ คือเป็นประชากรผู้หญิงชาวม้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่ออน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้หญิงชนเผ่าม้งช่วงวัยต่างๆ ที่สามารถปักผ้าชนเผ่าและความรู้ความผูกพันกับการปักผ้าม้ง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยใช้คำถามในการสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสัมภาษณ์ผู้หญิงม้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปักผ้าม้ง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการโดยการนัดสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก และการบันทึกเสียง ผู้หญิงม้งที่ปักผ้าจำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงาน ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เมื่อผู้ทำวิจัยได้รับการอนุญาตแล้วจึงได้นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเวลาในการนัดหมายสัมภาษณ์อยู่ในช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน ค.ศ. 2020 และผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

แบบตัวต่อตัวครั้งละประมาณ 30-50 นาที ระหว่างสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จดบันทึกพร้อมกับใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกทั้งสองรูปแบบเป็นข้อมูลหลักที่จะนำไปวิเคราะห์ด้วยการใส่รหัสจัดหมวดหมู่ในขั้นตอนต่อไป

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วผู้ทำวิจัยมาถอดและสรุปแยกเป็นประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง ผู้วิจัยได้ทำการถอดคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงและนำข้อมูลที่ได้จากการถอดคำสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ ในกระบวนการวิเคราะห์ที่ผู้ทำวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใส่รหัสจัดหมวดหมู่ออกเป็นแต่ละประเด็น ตามกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะของคำตอบที่ไปในทิศทางเดียวกัน

3.5 อุปสรรคและข้อจำกัด

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ที่ส่งผลดีทำให้ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเชิงลึกโดยตรงจากผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคและข้อจำกัด เช่น ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการสัมภาษณ์ เพราะผู้หญิงที่มีความรู้ด้านการปักผ้าชนเผ่าม้งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้จึงมีอุปสรรคในการสื่อสารและต้องมีผู้แปลไปด้วยหากลงพื้นที่สัมภาษณ์ในหมู่บ้าน รวมถึงบรรยากาศในการสัมภาษณ์บางครั้งต้องใช้เวลามากกว่าที่ตั้งไว้เมื่อสัมภาษณ์ มีความรู้สึกเกร็ง ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านที่ไม่คุ้นเคยกับการสัมภาษณ์ที่มีการเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ส่งผลให้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตและพบความจริงว่า ข้อมูลเชิงลึกในการตอบคำถามสัมภาษณ์จะถูกเปิดเผยออกมาภายหลังจากผู้วิจัยกดปิดเครื่องบันทึกเสียงแล้ว ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้ทั้งการจดบันทึก พร้อมกับใช้เครื่องบันทึกเสียงควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งกระบวนการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น เพื่อจะสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษามิติจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งโดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ผลจากการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงเผ่าม้งจำนวน 15-20 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งมีบทบาทที่สำคัญประกอบด้วย 4 ประการหลัก ดังนี้

- 1) การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์
- 2) การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ
- 3) การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น
- 4) การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต

4.1 การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์

จากการสัมภาษณ์พบว่าการปักผ้าเป็นการแสดงความเป็นอัตลักษณ์และเป็นสัญลักษณ์ของชาติพันธุ์ม้งที่แสดงออกมาบนพื้นผ้าสำหรับผู้หญิงชาวม้ง การปักผ้าเผ่าม้งถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ของชาวม้งและยังเป็นจิตวิญญาณของผู้หญิงอีกด้วยบทบาทของผ้าปักต่อวิถีชีวิตชาวม้งรวมถึงเป็นการบอกถึงคุณค่าของผู้หญิงที่ปรากฏบนพื้นผ้าอีกทั้งการปักผ้าที่ทำเป็นชุดเป็นสัญลักษณ์หรือเป็นการบ่งบอกตัวตนของผู้ทำชุดที่ทำออกมากลายเป็นตัวแทนของคนทำเพื่อใช้ในพิธีกรรมบางอย่างอีกด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงความภูมิใจที่มีต่อการปักผ้าของชาติพันธุ์ม้งเพราะเป็นการบ่งบอกอัตลักษณ์หรือตัวตนของคนปักผ้าว่า

“แม่เคยบอกว่าการปักผ้าที่เราทำเป็นชุดเป็นการบ่งบอกถึงความเป็นตนเองของเราและเราทำเองก็มีความภูมิใจมากกว่าที่จะให้คนอื่นทำให้หรือซื้อเอา”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงความเชื่อและค่านิยมในการปักผ้าของผู้หญิง
เผ่าม้งตั้งแต่โบราณ ผู้หญิงถูกปลูกฝังและสอนให้ปักผ้าเป็น การปักผ้าถือว่าเป็นงานฝีมือที่แสดงให้เห็นถึง
ถึงความขยันและการมีความรับผิดชอบของผู้หญิงชนเผ่าม้ง

“ตามความเชื่อเดิมคือ ผู้หญิงม้งทุกคนต้องปักผ้าเป็น เก่งไม่เก่งก็ต้องพยายาม
ปักผ้าให้เป็นเพราะการปักผ้าเป็นการบอกว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นคนขยัน และ
มีความรับผิดชอบ”

ในทำนองเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวว่า ค่านิยมในการปักผ้าของชาติพันธุ์ม้งว่าผู้
การปักผ้าถือว่าเป็นอัตลักษณ์ของผู้หญิงม้ง ผู้หญิงม้งจึงต้องเรียนรู้ และใช้เวลาในการศึกษาพูดคุยกัน
ในเรื่อง ลวดลาย สี ในการปักผ้าเป็นหลักในเวลาที่มาเจอกัน

“ผู้หญิงม้งคนไหนปักผ้าไม่ได้ จะถูกมองว่าทำไมเขาไม่อนุรักษ์วัฒนธรรม
สังคมชาวม้งที่หมู่บ้านวันเสาร์อาทิตย์หรือเวลาว่างเพื่อนผู้หญิงก็จะมานั่ง
รวมกันเป็นกลุ่มๆ เพื่อมานั่งปักผ้าเป็นเหมือนงานหลักคุยกันและปักผ้ากันปัก
ต้องประณีตทั้งหน้าและหลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญในการปักผ้าของชาติพันธุ์ม้งว่าการปักผ้ามี
ความสำคัญต่อผู้หญิงชนเผ่าม้งเพราะการปักผ้าเป็นการบอกถึงคุณค่าและความสามารถในการเป็นแม่
ศรีเรือนการเป็นภรรยาที่ดีเพราะชนเผ่าม้งมีความเชื่อว่าก่อนแต่งงานต้องปักผ้าให้เป็นเพื่อจะได้ปักผ้า
ให้แก่สามีและทั้งครอบครัว ผ้าปักที่มาแปรรูปเป็นชุดม้งก็จะมีคุณค่าและความภูมิใจมากกว่าไปซื้อใส่
เพราะเป็นงานฝีมือที่ตัวเอง

“การปักสำหรับผู้หญิงม้งเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะมันบ่งบอกถึง
ความสามารถของผู้หญิงเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่ศรีเรือนเพราะว่าถ้าเราแต่งงาน
เราก็ต้องปักผ้าให้สามี ลูกและพ่อแม่ของสามีด้วยมันจึงสำคัญมากแม่จะสอน
ว่าชุดที่เราปักเองกับการไปซื้อ มีคุณค่าที่ต่างกันเพราะชุดที่เราทำเองมีความ
ภูมิใจเป็นชุดที่ทำด้วยมือทั้งชุด”

ในการทำงานเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงค่านิยมในการปักผ้าชนเผ่าม้งผู้หญิงชาว ม้งทุกคนต้องปักผ้าเป็น หากมีผู้หญิงคนไหนปักผ้าไม่เป็นถือเป็นการด้อยและน่าอับอาย และอาจ ส่งผลให้ไม่มีผู้ชายชาว ม้งคนไหนอยากเลือกมาเป็นภรรยา

“สมัยก่อนถ้าผู้หญิงปักผ้าไม่เป็นก็จะไม่ได้แต่งงาน เพราะถ้าแต่งงานไปจะไปขาย ชี้น้ำ ไปเป็นสะใภ้เขาแต่ปักผ้าให้ลูกและสามีไม่ได้ ผู้หญิงม้งจึงต้องปักผ้าให้ เป็นก่อนออกเรือน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงบทบาทผ้าปักในด้านลดทอนความสวยงามของผ้าปัก ชาติพันธุ์ที่มีต่อค่านิยมและมุมมองของผู้หญิงชนเผ่าม้งว่า

“ในสังคมผู้หญิงถ้าใครปักผ้าได้สวยหรือสามารถคิดค้นลดทอนใหม่ได้หรือถ้า ผู้หญิงคนนั้นปักผ้าลายยากได้ ผู้หญิงคนนั้นก็จะเป็นจุดเด่น เป็นคนที่น่าสนใจ ของคนในหมู่บ้านและจะมีแต่คนอยากมาเป็นเพื่อนกับเขาเพื่อมาขอดูลดทอน และวิธีการปักและข้อมีลาย”

ในอีกแง่มุมหนึ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงบทบาทการปักผ้าม้งว่าผู้หญิงชาว ม้งมีความผูกพันกับการปักผ้าตั้งแต่เด็ก ผู้หญิงต้องปักผ้าให้เป็นเพื่อใช้มาเป็นเครื่องนุ่งห่ม เช่น เสื้อผ้า ให้กับ สามีและลูก การปักผ้ายังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชนเผ่าม้งตั้งแต่สมัยโบราณผู้ชายม้งมักจะมองหา และชอบผู้หญิงสาวม้งที่ปักผ้าเป็น ผู้หญิงม้งจึงต้องปักผ้าแม้แต่ตอนกลางคืน เพราะการปักผ้าบ่งบอก ถึง ความสามารถและความขยันของผู้หญิงสาวชาว ม้ง ในการเป็นภรรยาที่ดี

“ผู้หญิงม้งไม่ปักผ้าลูกและสามีก็จะมีเสื้อผ้าใส่ ผู้หญิงจึงจำเป็นต้องทำและ ต้องปักผ้าให้ได้ผู้หญิงจึงมีความผูกพันกับผ้าตั้งแต่เด็กแล้ว แม่เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนคนม้งจะดูที่การปักผ้าเวลาจีบกัน ในตอนกลางคืนผู้หญิงจะจุด ตะเกียงเพื่อนั่งปักผ้า ผู้ชายม้งเวลามาจีบผู้หญิงจะคุยกันผ่านกำแพงบ้านและ จะคอยส่องเห็นว่าผู้หญิงขยันปักผ้าทั้งคืนทำให้ชายหนุ่มประทับใจในตัวสาวม้ง ถ้าไม่ปักผ้าก็จะเห็นว่าสามีไม่มีเสื้อผ้าใส่แต่ใส่ชุดชุดเดิมๆ ก็ปักใส่ชุดเดิมๆ จะเป็นขี้ปากชาวบ้านว่าเป็นภรรยาที่ขี้เกียจ”

ในทำนองเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวว่าการปักผ้าที่นำมาแปรรูปเป็นชุดมั่งเป็นการ บ่งบอกถึงฐานะในสังคมมั่ง ว่ายากจน หรือร่ำรวย ผู้หญิงมั่งในฐานะภรรยาจึงต้องเอาใจใส่ในการปัก ผ้าให้กับครอบครัวของตนเพื่อไม่ให้ดูถูกได้ เพราะในทุกวันปีใหม่ทุกคนจะต้องมีชุดมั่งใหม่เสมอ

“การปักผ้าที่ใช้เป็นเครื่องแต่งกายเป็นการบ่งบอกฐานะทางสังคมด้วย ถ้าคน บ้านไหนไม่มีเสื้อผ้าใหม่ใส่ ก็จะโดนดูถูกว่าทำไมไม่มีใส่ และจะมองว่าผู้หญิง หรือภรรยาบ้านนั้นไม่สนใจดูแลสามี ไม่ใส่ใจ ผู้หญิงจึงต้องปักผ้าและมาทำ เป็นเครื่องแต่งกายให้คนทั้งบ้าน ทั้งลูกและสามี ชาวมั่งไม่เหมือนเผ่ามั่งเพราะ ทุกปีใหม่ต้องมีชุดมั่งใหม่ เพราะมีความเชื่อว่าปีใหม่อะไรต้องเป็นสิ่งใหม่แม้ กระทั่งการแต่งกายต้องแต่งชุด ใหม่ด้วย โดยจะมีชุดมั่งใหม่ปีละ 1-2 ตัว”

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งได้กล่าวว่าในสังคมของชาติพันธุ์มั่ง ผู้ชายถือว่าเป็นผู้นำหลักของ ครอบครัว ชาวมั่งถือว่าผู้ชายจึงเป็นใหญ่ มีอำนาจปกครองคนในบ้าน

“สังคมของชาติพันธุ์มั่งผู้ชายเป็นใหญ่ ทุกวันนี้มีพี่ชายก็เป็นใหญ่กว่าพ่อแม่ เป็นเสาหลักของบ้าน ผู้ชายมั่งมีความคิดที่ว่าเขาจะต้องเป็นผู้นำอย่างเดียว สังเกตคือคน ส่วนใหญ่จบปริญญาแล้วยังกลับไปทำสวน เขาอยากเป็นผู้นำ เขา อยากกลับไปทำสวนเพื่อที่จะได้กลับไปคุมทุกคน มีความคิดว่าผู้ชายเป็นใหญ่ อยู่”

ในทำนองเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวถึงคุณค่าของผู้หญิงชาติพันธุ์มั่งต้องขยัน ทำงานทั้งในบ้านและงานนอกบ้านชาวมั่งมีความเชื่อว่าลูกชายต้องสืบสกุล จึงให้ความสำคัญกับลูก ชายมากกว่าลูกสาว เพราะมองว่าลูกสาวต้องไปเป็นสะใภ้ของบ้านอื่น

“ผู้หญิงมั่งตามความเชื่อเดิม เธอต้องเป็นทุกอย่างเลย เลี้ยงลูก ทำไร่ งานบ้าน งานปักผ้า ในครอบครัวพ่อแม่จะให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าลูกผู้หญิง เพราะมองว่าผู้หญิงไปเป็นสะใภ้ของบ้านอื่น เป็นทรัพย์สินสมบัติของครอบครัว อื่น ผู้ชายจึงเป็นใหญ่ในบ้านพ่อแม่จึงเก็บสินสอดให้ลูกชายเพื่อไปสาวขอ แต่งงาน”

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกหนึ่งได้กล่าวถึงวัฒนธรรมและค่านิยมของชนเผ่าม้งว่าผู้ชายม้งสามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน เพราะมีความเชื่อว่ายังมีภรรยาเยอะก็จะมีลูกและมีกำลังมีคนในการทำผลิตผลได้เยอะ

“ในชนเผ่าม้งผู้ชายสามารถมีภรรยาได้มากกว่า 1 คน บางบ้านมีถึง 4 คน ถึงภรรยาไม่ยอมแต่ก็ขัดใจสามีไม่ได้เพราะเป็นวัฒนธรรมของเผ่าม้งที่ผู้ชายเป็นใหญ่”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวถึงบทบาทการปักผ้าม้งว่าผ้าที่ปักเสร็จจะแปรรูปเป็นชุดประจำเผ่า ชุดม้งกลายเป็นสัญลักษณ์แทนผู้ปักผ้า หรือผู้สวมใส่ชุด

“การปักผ้าที่ทำเป็นชุดเป็นสัญลักษณ์หรือเป็นการปกป้องตัวตนของผู้ทำ ชุดที่ทำออกมากลายเป็นตัวแทนของคนทำ เช่น บ้านไหนมีคนตายในบ้าน ก็จะเอาชุดของคนตายมาตั้งโชว์ไว้หน้าบ้านเพื่อให้คนอื่นรู้ว่ามีคนตาย”

ในการทำงานเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวว่าชุดม้งเป็นสัญลักษณ์แทนคนที่เป็นเจ้าของหรือผู้สวมใส่ในการทำพิธีกรรมที่เรียกว่า เรียกขวัญ

“ทุกปีใหม่ของเผ่าม้งจะมีพิธีกรรมเรียกขวัญให้กับทุกคนในบ้านโดยจะเชิญหมอผีมาทำพิธีถึงเราไม่ได้กลับไปบ้านแม่ก็จะเอาเสื้อผ้าที่เราก่อออกมาเป็นตัวแทนของเราอยู่เพื่อเรียกขวัญให้เรา”

4.2 การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ

จากการสัมภาษณ์พบว่า การปักผ้ามีบทบาทเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อของชาติพันธุ์ม้ง เพราะการปักผ้าแปรรูปเป็นชุดม้งที่ทำออกมานั้นเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในงานศพ และความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายและการติดต่อกับวิญญาณผู้ล่วงลับผ่านผ้า เพราะชนเผ่าม้งมีความเชื่อในสิ่งที่ฝังแน่นเกี่ยวกับ หุ่นผีวิญญาณ ผีบรรพบุรุษ วิถีชีวิตจึงเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่างๆ แม้กระทั่งการปักผ้าของชาวม้งเป็นการสะท้อนถึงความเชื่อของชาติพันธุ์ม้ง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้าของชนเผ่าม้งเกี่ยวข้องกับงานศพว่าผ้าปักขาวม้งจะไม่นิยมใช้สีแดงประดับบนเสื้อผ้า เพราะมีความเชื่อว่า สีแดงเป็นสิริมงคล เป็นสิทผูกพันกับอุบัติเหตุไม่เป็นมงคลจะใช้เฉพาะในงานศพเท่านั้น และเมื่อมีคนเสียชีวิตลูกสาวต้องเตรียมปักผ้าแปรรูปเป็นเครื่องแต่งกายให้แก่ผู้เสียชีวิต เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อเสียชีวิตไปวิญญาณจะได้ไปหาบรรพบุรุษได้ถูก การปักผ้าจึงเป็นเครื่องมือสื่อสาร เพราะติดต่อกับวิญญาณผ่านผ้า

“เคยเห็นเห็นปักผ้าด้วยสีแดง เป็นงานฝีมือ ทำให้สำหรับคนตายหรือทำให้สำหรับคนที่เราเคารพ ทำเก็บไว้เพื่อให้เขาเมื่อเขาตาย ถ้าแม่ก็จะให้คนที่อาวุโสกว่า เช่น พี่สาวแม่เราจะให้กับคนที่อายุมากกว่าเราแสดงเป็นการแสดงว่าเรารักเขาถ้าวันหนึ่ง เขาตายไปจะเอาผ้าปักนี้ไปใส่ไว้ในโลงศพของเขา เห็นแม่ทำคือเป็นผ้าที่แทบจะมองไม่เห็นรูเลยปักละเอียดมากเป็นผ้าสีแดง อาจจะใช้ด้ายสีส้มสีเหลืองมาเป็นลวดลายเป็นลายชนิดหน้อย แม่บอกว่าถ้าวันหนึ่งแม่ตายไปก็จะต้องทำให้แม่เป็นผ้าที่สำคัญ มากเป็นผ้าที่ติดตัวเขาไปเมื่อเราตายเราก็จะได้ไปหาเขาได้ถูกเป็นความผูกพันและติดต่อกันผ่านผ้า”

ในทำนองเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนได้กล่าวถึงบทบาทในการเป็นลูกสะใภ้ ถ้าแม่ผัวให้การปักตอนแต่งงาน แต่งเข้าบ้าน เมื่อแม่ผัวเสียชีวิต ลูกสะใภ้ต้องปักผ้าขึ้นนั้นกลับคืนให้ เพื่อเป็นการบ่งบอกว่าไม่มีอะไรติดค้างกันแล้ว และลวดลายผ้าปักชาติพันธุ์ม้งเกี่ยวข้องกับเครื่องแต่งกายในพิธีศพที่นิยมใช้สีแดง เพราะสีแดงหมายถึงเลือดและความตาย

“การปักผ้าลวดลายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมม้งเส้นด้ายที่ใช้ในการปักผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องแต่งกายในงานศพใช้เส้นด้ายสีแดงและสีน้ำเงินมองว่าสีแดงนั้นหมายถึงเลือด ถ้าไปเป็นสะใภ้บ้านไหนถ้าแม่สามีให้กระโปรงตอนแต่งงานเข้าบ้านถ้าแม่ผัวตายก็ต้องปักกระโปรงให้เขาตอนเขาตาย ถ้าให้เสื้อก็ต้องปักเสื้อให้ เหมือนที่ไม่มีอะไรติดค้างกัน”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวว่าลูกสาวต้องเตรียมปักผ้าให้แม่ตอนป่วยใกล้เสียชีวิต โดยกลุ่มชาติพันธุ์ม้งถือว่าถ้าศพ ไม่ได้แต่งชุดม้งบรรพบุรุษจะจดจำไม่ได้และไม่ต้อนรับผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะนำผ้าปักนี้ไปประกอบ ตกแต่ง ปะติดเข้ากับตัวเสื้อ เช่น ที่รอบคอ ปลายแขนหรือนา ผ้าบาติกเย็บติดกับผ้าปักทั้งผืน และอัดกลีบเหมือนกระโปรงจีบรอบ ซึ่งใช้เป็นชุดประจำเผ่าได้อย่างสวยงาม

“ตอนแม่ป่วยหนัก ลูกต้องเตรียมปักผ้าให้แม่โดยผ้าที่จะนำมาใช้ปักนั้นต้องเป็นเส้นใยธรรมชาติคือใยกล้วยงเพื่อให้แม่ในวันที่แม่ตายเป็นการบ่งบอกว่าเราได้ทำหน้าที่ของการเป็นลูกและมาส่งแม่ไปสวรรค์ลูกคนไหนไม่ปักผ้าให้แม่ ตอนเสียชีวิตจะดูมองว่าเป็นลูกอกตัญญู”

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้าของเฝ้ามั้งว่า ในพิธีงานศพต้องเอาชุดที่ผู้ตายเคยปักมาสวมใส่ให้แก่ผู้เสียชีวิตทุกชุด เพราะมีความเชื่อว่าเรื่องชีวิตหลังความตาย ผู้ตายจะได้มีชุดเครื่องแต่งกายที่สวยงามไว้สวมใส่

“ในพิธีศพลูกของผู้เสียชีวิตจะนำเอาชุดมั้งที่แม่ปักมาสวมใส่ให้กับผู้ตายทุกชุด เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อผู้ตายไปสู่อีกภพจะได้มีเสื้อผ้าใส่ที่สวยงาม”

4.3. การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น

จากการสัมภาษณ์พบว่า การปักผ้ามีบทบาทเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่นเป็นความผูกพันระหว่างแม่กับลูกสาว ผ้าปักมั้งจึงมีความสำคัญสะท้อนถึงวิถีชีวิตและเรื่องราวทางวัฒนธรรมของหญิงสาวมั้งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นนับหลายร้อยปีการปักผ้ามั้ง เพื่อใช้ติดประดับบริเวณต่างๆ ของเสื้อผ้า เป็นสิ่งที่ผู้หญิงเฝ้ามั้งจะต้องทำเป็นทุกคน และต้องทำใส่เอง และสำหรับสามีลูกชายด้วย เพราะผู้ชายมั้งจะไม่ปักผ้า หญิงสาวมั้งทุกคนจึงต้องหัดเรียนวิชาปักผ้าจากผู้เป็นมารดาของตนตั้งแต่อายุยังไม่ถึงสิบปี ผู้เป็นแม่มีบทบาทที่สำคัญในการถ่ายทอด ความรู้เรื่องการปักผ้ามั้งให้แก่ลูกผู้หญิงในครอบครัว ตั้งแต่เล็กแม่จะสอนให้ลูกฝึกปักผ้ามั้ง การถ่ายทอดความรู้นี้เป็น การถ่ายทอดความรู้ไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำหน้าที่ของผู้หญิงชนเผ่าโดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ของรุ่นเก่า ที่สืบทอดต่อกันมาด้วยวิธีการบอกเล่าและการ ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง และการฝึกฝนทำด้วยตนเอง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้ามั้งว่าเป็นความผูกพันระหว่างแม่กับลูก บทบาทผู้หญิงมั้งที่มีต่อการปักผ้าว่า แม่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการสอนให้ลูกผู้หญิงสาวมั้ง แม่ต้องใส่ใจในการสอนลูก เป็นการถ่ายทอดความรู้ในการปักผ้าให้แก่ลูกสาว

“ปักผ้าเป็นตั้งแต่อายุ 8 ขวบ แม่ปักผ้าเป็น และอยู่กับแม่ตลอด จึงได้เรียนรู้ การปักผ้าจากแม่โดยเริ่มจากสัตว์จะเริ่มจากลายง่ายๆ ความรู้สึกที่เกิดนั้นที่ได้ปักผ้าตอนเด็กคือรู้สึกชอบทำอะไรก็ได้ เช่นทำกับข้าว งานฝีมือรู้สึกชอบเพราะได้อยู่หนึ่งๆ ทำให้เราสมาธิดี แม่ไม่ได้บังคับเราชอบเราก็เลยทำขอแม่สอนให้ การปักสำหรับผู้หญิงมันเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะมันบ่งบอกถึง ความสามารถของผู้หญิงเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่ศรีเรือน เพราะว่าถ้าเราแต่งงาน ไปเราก็ต้องปักผ้าให้สามีลูกและพ่อแม่ของสามีด้วยมันจึงสำคัญมากทุกวันนี้แม่ ก็ยังสอน”

ในการทำงานเดียวกันมีผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้ามั่งว่าแม่จะเป็นผู้สอนให้ลูกสาวปักผ้าโดยจะเริ่มจากลวดลายที่ง่ายๆ ก่อน

“ทุกบ้านแม่จะสอนให้ลูกปักผ้า ถ้าบ้านไหนลูกไม่สนใจที่จะฝึกก็จะทำได้แต่ ลวดลายง่ายๆ แต่ถ้าลูกสาวบ้านไหนแต่งงานออกไปแล้วปักผ้าไม่สวย แม่สามี ก็จะเป็นคนสอนให้ปักผ้าปักผ้าเป็นตั้งแต่ตอนเรียนชั้นประถมคือเริ่มปัก ลวดลายง่ายได้แล้ว ผู้หญิงจึงมีความผูกพันกับการปักผ้าเพราะผู้หญิงคนอื่น ไม่ได้สอนให้ลูกปักผ้าเป็นสมัยก่อนไม่มีเสื้อผ้าใส่จึงจำเป็นต้องปักผ้าใส่”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งได้กล่าวว่าแม่สอนให้ปักผ้าตั้งแต่อายุ 4 ขวบโดยจากเริ่ม สอนจากลายหัวใจ และชอบเวลาที่แม่สอนปักผ้าเพราะได้ใช้เวลาอยู่กับแม่

“ตอนนี้หนูอายุ 6 ขวบ เริ่มฝึกปักผ้าตั้งแต่อายุ 4-5 ขวบ หนูดีใจที่ได้ปักผ้า และอยู่กับแม่ แม่เป็นคนสอนปักผ้าและสอนว่าลูกต้องเย็บแบบนี้ละ ต้องเย็บ เป็นรูปหัวใจนะลูก เวลาที่หนูปักผ้าสำเร็จและจะบอกว่าขอบคุณนะลูกเวลาที่ หนูปักผ้าได้หนูรู้สึกดีใจว่าได้อยู่กับแม่รักแม่ ช่วงเวลาที่เรียนปักผ้าได้อยู่ใกล้ แม่มากที่สุด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้ามั่งว่าแม่สอนลูกสาวให้ปักผ้า เป็นการเตรียมลูกสาวสู่การเป็นหญิงสาวมั่งที่มีคุณสมบัติในการเป็นสะใภ้ที่ดีคือ ต้องปักผ้าให้สามีและลูก

“ปักผ้าเป็นตั้งแต่ 6-7 ขวบ แม่สอนวิธีการปักแม่ให้ดูก่อน ปักลายที่เป็นเด็กๆ ที่ไม่ต้องตามแบบที่แม่ทำปักอะไรก็ได้เรื่อยๆ พอทำไปเรื่อยๆ จะเริ่มเข้าที่ถูก หรือผิดส่วนตัวไม่ชอบปักผ้าอยากเล่นแบบเด็กแต่แม่บอกว่าผู้หญิงต้องปักผ้า มันคือการเตรียมอนาคตเพราะความเชื่อเดิมของม้งคือทุกคนต้องปักผ้าเป็น เพราะการเป็นสะใภ้ม้งต้องดูจากเสื้อผ้า ถ้าผู้ชายมาขอจะแลกด้วยเสื้อผ้าว่ามีเท่าไร เพราะบงบอกถึงความขยัน ถ้าลูกทำกับแม่เยอะก็แปลว่าขยัน ม้งชาว จะอีกแบบหนึ่ง แต่ม้งเขียนนับที่กระโปรง จะตีคุณค่าผู้หญิง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้าม้งว่าตอนเด็กไม่ชอบปักผ้า เวลาที่แม่สอนปักผ้าก็จะร้องไห้ แต่เมื่อแม่สอนและสามารถปักผ้าได้ก็จะรู้สึกภูมิใจมาก

“ตอนเด็กชอบร้องร้องไห้เวลาแม่สอนปักผ้าเพราะถ้าปักไม่ได้เดี๋ยวแม่จะเอา เข็มจิ้มตา ความรู้สึกที่คิดคือทำไมต้องปักผ้า ทำอย่างอื่นก็ได้แต่ก็เชื่อฟังแต่เมื่อปักได้รู้สึกดีมาก ทำเป็นหลายๆ ปักผ้าทั้งวัน และรู้สึกภูมิใจเมื่อปักได้”

ในทำนองเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวว่ารู้สึกภูมิใจที่เกิดเป็นชาวม้ง มีลวดลายผ้า และการปักผ้าที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ม้ง

“คุณแม่จะเป็นคนสอนลูกสาวให้ปักผ้า โดยการสอนเป็นช่องและการลงฝีเข็ม ให้ได้ลวดลายที่สวยงาม และมีลายให้ดูเป็นตัวอย่าง และปักตาม โดยส่วนตัว ชอบปักผ้า เวลาที่ปักผ้าคือเวลาที่ว่างๆ จากการงาน บางทีทำแล้วก็ขายได้ด้วย ความรู้ที่เกิดขึ้นเวลาที่ได้ปักผ้า คือรู้สึกภูมิใจที่เกิดเป็นม้งและมีลวดลายเป็นของตนเองและสามารถมาทำเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชนเผ่าม้งได้จึงทำให้รู้สึกภูมิใจที่ได้ปักผ้า”

4.4 การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า การปักผ้ามีบทบาทเป็นสิ่งนำทางชีวิตของชาติพันธุ์ม้ง เพราะการปักผ้าและชุดม้งนั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้หญิงในแต่ละช่วงวัยเป็นเหมือนสิ่งที่ตัวกำหนดหรือนำทางชีวิตของผู้หญิงชาวม้งเป็นความผูกพันตลอดชีวิตของผู้หญิงม้ง

4.4.1 ช่วงวัยเด็ก

วัยเด็กผู้หญิงทุกคนจะได้เรียนรู้การปักผ้าจากผู้เป็นมารดาตั้งแต่ยังเด็กโดยการสอนปักผ้าเป็นการเตรียมลูกสู่อุบัติเหตุของการเป็นผู้หญิงโดยและจะสอนและถ่ายทอดความรู้ในการปักผ้าให้แก่ลูกของตน เพื่อฝึกให้ลูกปักผ้าให้เป็น

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้าในช่วงวัยเด็กว่าตอนเด็กแม่จะสอนให้ปักผ้าถึงลูกจะชอบหรือไม่ชอบก็ต้องเรียนรู้ในการปักผ้าจากแม่

“แม่เป็นผู้สอนปักผ้าตั้งแต่เด็ก ถึงลูกจะชอบหรือไม่ชอบต้องเรียนรู้จากแม่ในการฝึกปักผ้าให้เป็น”

4.4.2 ช่วงวัยรุ่น

ค่านิยมในการปักผ้าของผู้หญิงในช่วงวัยรุ่น คือชอบปักผ้าและเมื่อมีเวลาว่างก็มักจะมานั่งเป็นกลุ่มเพื่อพูดคุยกันเรื่องผ้าและลวดลายในการผ้า บทบาทที่สำคัญของการปักผ้าของผู้หญิงในช่วงวัยรุ่นคือการเตรียมตัวเป็นภรรยา สะใภ้ในสังคมของเผ่าม้ง มีมุมมองว่าผู้หญิงคนไหนที่ปักผ้าเก่งแสดงว่าเป็นคนขยันและผู้ชายมองมักจะเลือกชอบและมองผู้หญิงที่ปักผ้าได้ ส่วนผู้หญิงคนไหนที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะถูกมองว่าขี้เกียจและไม่ควรรับมาเป็นภรรยาและสะใภ้ ผู้หญิงม้งจึงชอบนัดกันไปปักผ้าเป็นกลุ่มในหมู่บ้านเพื่อให้ผู้ชายหรือคนอื่นมาเห็นผลงานของเธอและชื่นชอบในตัวเธอ

4.4.3 ช่วงผู้ใหญ่

ช่วงวัยผู้ใหญ่เมื่อผู้หญิงม้งเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ คือเธอต้องเป็นภรรยาของบ้าน ในฐานะภรรยาเธอต้องปักผ้าเป็นชุดให้กับสามีและลูกของเธอ และเมื่อลูกของเธอมีภรรยา เธอต้องปักผ้าให้ลูกสะใภ้เพื่อเป็นการแสดงต้อนรับมาสู่ครอบครัวรวมทั้งเมื่อเธอมีลูกสาวเธอต้องสอนลูกสาวของเธอนั้นฝึกปักผ้าด้วย ในฐานะสะใภ้ของบ้านเธอต้องปักผ้าให้พ่อแม่สามี รวมถึงทุกคนในบ้านของสามีด้วยเช่นกัน เช่นของน้องชายน้องสาว พี่ชายพี่สาว ของสามีด้วย

4.4.4 ช่วงวัยชรา

ผู้หญิงในวัยนี้จะเตรียมปักผ้าเพื่อที่จะใช้ใส่ในวันที่ตนนั้นเสียชีวิตเพราะมีความเชื่อว่ายิ่งมีชุดที่ปักไว้ใส่ง่ายเท่าไรตายไปภพหน้าจะมีชุดให้ใส่เยาะด้วยเช่นกัน รวมถึงปักให้ลูกหลานเป็นมรดกที่มอบให้ก่อนเสียชีวิต

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงการปักผ้ามั่งในช่วงวัยชราว่าจะใช้เวลาที่ว่างจากการทำสวนและเลี้ยงหลานมานั่งปักผ้าเพื่อตนเองในวันที่เสียชีวิต จะได้สวมใส่

“ตอนนี้อายุ 65 ปีแล้ว ยังปักผ้าได้อยู่ปักผ้าเพื่อไว้ใส่ตอนมีชีวิตอยู่และปักผ้าไว้สำหรับตัวเองตอนตาย เวลาที่ใช้ปักผ้าคือช่วงว่างจากการเลี้ยงหลานและการทำสวน”

จากข้อสรุปข้างต้นทำให้ทราบถึงมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์มั่งซึ่งมีบทบาทที่สำคัญประกอบ 4 ประการหลัก คือ 1) การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์ 2) การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ 3) การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น และ 4) การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้ทำการศึกษามิติจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ในด้านจิตวิญญาณ ความเชื่อ วิถีชีวิต หรือมีแนวคิดใดที่มีอยู่ในการปักผ้า และสวดลายต่างๆ ในการปักผ้าม้งโดยมีวัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระดังนี้

- 1) ผ้าเพื่อศึกษามิติฝ่ายจิตวิญญาณที่มีอยู่ในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง
- 2) เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการทำพันธกิจด้านจิตวิญญาณกับชาติพันธุ์ม้ง

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยโดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่องมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง ผลสรุปของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การปักผ้าของชาติพันธุ์ม้งมีบทบาทที่สำคัญประกอบด้วย 4 ประการหลัก ดังต่อไปนี้

- 1) การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์
- 2) การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ
- 3) การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น
- 4) การปักผ้าเป็นสิ่งนำทางชีวิต

5.2. อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งได้ผลสรุปคือ การปักผ้าของผู้หญิงชนเผ่าม้งเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์ การปักผ้าเป็นการแสดงตัวตนความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าม้ง ผ้าปักชาวม้งส่วนใหญ่จะใช้ผ้าไหมดิบที่ผลิตเองมาปักเป็นลวดลายต่างๆ อย่างประณีต และเมื่อมีการปักลายเรียบร้อยแล้วจะนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ในเทศกาลปีใหม่ หรือในวันสำคัญต่างๆ การปักผ้าชนเผ่าม้งถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ของชาวม้งและยังเป็นจิตวิญญาณของผู้หญิงม้ง บทบาทของผ้าปักส่งผลต่อวิถีชีวิตชาวม้งรวมถึงเป็นการบอกถึงคุณค่าของ

ผู้หญิงที่ปรากฏบนพื้นผ้า อีกทั้งการปักผ้าที่ทำเป็นชุดเป็นบ่งบอกสัญลักษณ์หรือตัวตนของผู้ทำหรือผ้าที่ปักเป็นตัวแทนของผู้ปัก เช่น เมื่อมีคนในบ้านเสียชีวิตจะนำเอาชุดมั่งของคนนั้นมาตั้งโชว์ที่หน้าบ้านชุดมั่งเป็นสัญลักษณ์ที่บอกว่าเจ้าของชุดเสียชีวิตแล้ว ผู้หญิงมั่งจึงมีความผูกพันกับการปักผ้า เพราะการปักผ้าส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณของผู้ทำการปักผ้านั้น การปักผ้ามั่งจึงเกี่ยวข้องในด้านมิติฝ่ายจิตวิญญาณ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Bindi (2010) ได้กล่าวถึงความหมายจิตวิญญาณ (Spirit) คือ การรู้จักตนเองว่าเราเป็นใคร ความเป็นอยู่ของเรา การที่เราปฏิบัติสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร และจิตสำนึก เราอยู่กับตนเองอย่างไร เราแสดงตัวตนของเราอย่างไร เรารับรู้ความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่นอย่างไร นั้นหมายถึงสำนึกในตัวตนทั้งหมดของเรา การปักผ้าจึงการสะท้อนชีวิตจิตวิญญาณของผู้หญิงชนเผ่ามั่งรวมทั้งการปักผ้าเป็นการบ่งบอกวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในสังคมชาติพันธุ์มั่ง ผู้หญิงชาวมั่งทุ่มเทในการปักผ้าจะใช้เวลาว่างจากการงานและการเรียนมานั่งรวมกันปักผ้าและพูดคุยกันถึงเรื่องการปักผ้า ถ้าคนใดปักผ้าได้งดงามประณีต คิดลวดลายใหม่ในปักผ้าก็จะเป็นจุดเด่นและได้รับการยอมรับจากสังคมมั่งว่าเป็นผู้หญิงที่เก่งขยันมีคุณสมบัติที่จะเป็นภรรยาและเป็นลูกสะใภ้ แต่ผู้หญิงที่ปักผ้าไม่เป็นและปักผ้าไม่สวยจะถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่เก่ง ไม่ขยันและไม่อนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าไม่ควรรับมาเป็นภรรยาหรือสะใภ้ เพราะก่อนแต่งงานที่ผู้หญิงต้องปักผ้าให้เป็นเพราะมีความเชื่อว่า “ ทำผ้าปักผ้าไม่ได้ หาสามียาก ” จึงต้องประติดประต่อยกยอสร้างสรรค์งานผ้า ดังนั้นการปักผ้าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงคุณค่าและตัวตน สร้างความภูมิใจสร้างอัตลักษณ์ คุณค่าของของผู้หญิงมั่งจึงถูกตราค่าอยู่บนพื้นผ้าจึงทำให้ผู้หญิงมั่งผูกพันอยู่กับงานปักผ้าในตลอดทั้งชีวิต เพราะนั่นเป็นสิ่งที่คนในสังคมมั่งให้คุณค่าเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน แต่จริงแล้วแนวความคิดหรือวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ที่ให้คุณค่าของผู้หญิงมั่งอยู่บนงานปักผ้า Bindi (2010) ได้กล่าวถึงความ เป็นจิตวิญญาณ คือ การมองกลับเข้าไปภายในเพื่อค้นพบอัตลักษณ์ที่แท้จริงของเรา คำว่า “มองเข้าไปภายใน” คือ การค้นพบว่าเราคือใคร คุณค่าของเราคืออะไร และอะไรคือสิ่งที่มีความหมายและให้เป้าหมายแก่ชีวิตเราและอัตลักษณ์ที่แท้จริงของเรา สอดคล้องกับแนวความคิดของพระคัมภีร์ว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่าในสายพระเนตรพระเจ้า (ปฐมกาล บทที่1 ข้อ 26 ถึง ข้อ 27) “แล้วพระเจ้าตรัสว่า “ให้เราสร้างมนุษย์ตามฉายาตามอย่างของเรา ให้ครอบครองฝูงปลาในทะเล ฝูงนกในอากาศและฝูงสัตว์ ให้ปกครองแผ่นดินทั่วไป และสัตว์ต่างๆ ที่เลื้อยคลานบนแผ่นดิน พระเจ้าจึงทรงสร้างมนุษย์ขึ้นตามพระฉายาของพระองค์ ตามพระฉายาของพระเจ้า นั้น พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้น และได้ทรงสร้างให้เป็นชายและหญิง” มนุษย์ทุกคนมีคุณค่ามีอัตลักษณ์เฉพาะตัวเป็นเป็นทรงสร้างของพระเจ้า เนตรศักดิ์ ไสร์งกา (2018) กล่าวว่าชีวิตที่มีคุณค่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับคนอื่นให้ราคาแต่มันขึ้นอยู่กับ “ตัวของเรา” เพราะพระเจ้าไม่ได้สร้างเราขึ้นมาแล้วติดป้ายราคามาด้วยนั้นเพราะว่า ‘คุณค่าชีวิตของเรา’ ในสายพระเนตรพระองค์นั้นมันประเมินค่าไม่ได้ “เพราะว่าเจ้ามีค่าในสายตาของเรา เจ้าได้รับเกียรติและเราเองรักเจ้า เราจึงให้คน

เพื่อแลกกับเจ้า และให้ชนทั้งหลายเพื่อแลกกับชีวิตของเจ้า” (อสย.43:4 และใน 1 ซามูเอล 16:7) “พระยาห์เวห์ไม่ได้ทอดพระเนตรเหมือนที่มนุษย์ดู เพราะมนุษย์ดูที่รูปร่างภายนอก แต่พระยาห์เวห์ทอดพระเนตรที่จิตใจ” คุณค่าของเราจึงไม่ได้วัดจากอิทธิพลภายนอก เช่น รูปลักษณ์ทางกาย สติปัญญา พรสวรรค์ ความสามารถ สุขภาพ ความสำเร็จ และความโด่งดัง พระบิดาบนสวรรค์ทรงรู้คุณค่าและตัวตนที่แท้จริงของเรา เพราะพระองค์เข้าพระทัยความปรารถนาของเราและลักษณะเฉพาะของวิญญาณเรา

นอกจากนี้การปักผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงอัตลักษณ์บ่งบอกถึงค่านิยม ความคิด รวมไปถึงวิถีชีวิตแนวทางการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคมของชนเผ่ามั่ง ในวัฒนธรรมชนเผ่ามั่งผู้ชายจะเป็นใหญ่ ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้มากกว่า 1 คน ถึงแม้ภรรยาจะไม่ชอบให้สามีรับผู้หญิงอีกคนมาเป็นภรรยาก็ต้องยอม และปฏิเสธไม่ได้เพราะเป็นวัฒนธรรมและแนวความคิดที่สืบทอดกันมาว่าต้องการบุตรชายไว้สืบสกุลและความต้องการแรงงานเศรษฐกิจเพิ่มเติม และในครอบครัวพ่อแม่ก็จะให้ความรักและความสำคัญแก่ผู้ชายมากกว่าลูกสาว เพราะมีแนวความคิดที่ว่าลูกชายต้องสืบทอดตระกูลและลูกสาวต้องแต่งงานออกจากบ้านไป ในกลุ่มชาติพันธุ์มั่ง เพศหญิง คือ “หญิง อาภัพ” เนื่องจากการดำรงชีวิตของหญิงสาวชาติพันธุ์มั่ง ผู้หญิงจะต้องเป็นคนทำงานในทุกๆ ด้าน ทั้งงานภายในบ้าน การทำไร่ และรวมไปถึงการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะการปักผ้าที่มาเย็บเป็นชุดประจำเผ่า เป็นการแสดงออกหน้าตาฐานะทางสังคม ในงานเทศกาลปีใหม่ทุกปีใหม่จะต้องมีชุดมั่งตัวใหม่ ในฐานะภรรยาผู้หญิงมั่งต้องแสดงฝีมือในการปักผ้าเป็นชุดประจำเผ่าให้กับทุกคนในบ้าน บ้านไหนที่ไม่มีชุดประจำเผ่าตัวใหม่ใส่ในเทศกาลปีใหม่จะถูกมองว่าบ้านนี้มีฐานะที่ยากจน และภรรยาซึ่งเกี่ยวข้องไม่สนใจครอบครัว แนวความคิดนี้เป็นค่านิยมที่ส่งผลต่อผู้หญิงคือเกิดเป็นผู้หญิงชาวมั่งต้องปักผ้าเป็น เด็กสาวเผ่ามั่งจึงเรียนรู้ที่จะปักผ้าตั้งยังเป็นเด็กจากผู้เป็นแม่ จึงทำให้ผู้หญิงต้องขยันที่จะปักผ้าใส่ใจและดูแลครอบครัวของตนในฐานะภรรยาและฐานะแม่ที่ดี ทำให้เห็นถึงค่านิยมส่งผลต่อการประเพณีและวิถีชีวิตสังคมชาวมั่ง รวมถึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมชนเผ่ามั่ง สอดคล้องกับแนวความคิดของ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2558) ให้ความหมายของจิตวิญญาณหมายถึง จิตสำนึก ความคิด ทัศนคติ พฤติกรรมการแสดงออกที่ดี ลุ่มลึกสงบเย็นตามกรอบของจริยธรรมคุณธรรม ค่านิยม จารีตประเพณี วัฒนธรรม และความคาดหวังของสังคม อันเป็นองค์รวม ชาติแท้ของบุคคลผู้ใฝ่รู้ค้นหา สร้างสรรค์ ถ่ายทอด ปลูกฝัง และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมซึ่งมีขึ้นได้ในทุกคน ลอยด์ อีควอส์ (2524) ได้กล่าวว่าค่านิยมพฤติกรรมส่วนใหญ่ถูกกำหนดด้วยระบบแห่งค่านิยม ซึ่งเป็นมาตรฐานของความประพฤติและวิจารณ์ญาณที่เป็นแนวทางบ่งบอกถึงสิ่งที่ดีที่สุดหรือสวยงามระบบค่านิยมมักจะทับซ้อนกับสิ่งที่รู้สึกว่าเป็นของวัฒนธรรมเช่นคำถามที่ว่า “อะไรดีหรือดีที่สุด” เกี่ยวข้องกับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งจำเป็น” “สิ่งที่ถูกที่ควร” ในวัฒนธรรมค่านิยมของชาติพันธุ์มั่งที่ผู้ชายเป็นใหญ่มีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน สิทธิความเป็นผู้หญิงความเท่าเทียมกันในสังคมเป็นค่านิยม

ที่ถูกที่ควร หรืออะไรเป็นสิ่งที่ดีที่สุด วิลโลแบงก์ (2524) ได้เสนอว่าวัฒนธรรมของคริสเตียนชนบทรณนิยมปฏิบัติของผู้เชื่อจำแนกออกประเภทได้ดังนี้ ประเภทที่ 1 แนวปฏิบัติที่ผู้เชื่อต้องปฏิเสธทันทีเพื่อให้ชีวิตสอดคล้องกันกับข่าวประเสริฐของคริสต์ เช่นกราบไหว้รูปเคารพ ครอบครองทาส วิทยาคม ไสยศาสตร์ ล่าหัวมนุษย์ เลือดพยาบาล ค่าประเวณีเพื่อพิธีกรรม และการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะขึ้นอยู่กับเชื้อชาติสีผิวชนชั้นหรือวรรณะเป็นต้น ประเภทที่ 2 ประเพณีที่เป็นสถาบันซึ่งอาจมีนิยมได้สักกระยะหนึ่งแต่คาดหวังว่าจะค่อยๆ สูญหายไปในที่สุด เช่นระบบวรรณะมีภรรยาหลายคนและทาส ประเภทที่ 3 เกี่ยวข้องกับประเพณีแต่งงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องแต่งงานในสายเลือดเดียวกัน ประเภทที่ 4 เป็นเรื่องที่ “ไม่มีประเด็นแตกต่าง” ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเพณี ปฏิบัติที่แตกต่างกันเท่านั้นโดยไม่มีส่วนอะไรเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรมหรือจริยธรรมดังนั้นจึงอาจรักษาไว้ได้โดยเป็นการประนีประนอมใดๆ เช่นวิธีการรับประทานอาหารและอาบน้ำการทักทายกันในที่สาธารณะกับเพศตรงข้ามทรงผมและเครื่องแต่งกายเป็นต้น

วิลโลแบงก์ได้สรุปชนบทรณนิยมปฏิบัติมีด้วยกันอยู่หลายประเภทต่างๆ ว่ารูปแบบที่สองที่เราได้พิจารณาเป็นการแยกแยะระหว่างการเผชิญของวัฒนธรรมกับพระคริสต์โดยทางตรงและโดย “ทางอ้อม” ซึ่งคล้ายคลึงกับประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 การเผชิญโดยตรง วัฒนธรรมค่านิยมของชาติพันธุ์ที่ผู้ขายเป็นใหญ่มีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน ลดถอนสิทธิคุณค่าความเป็นผู้หญิง และความไม่เท่าเทียมกันของชายหญิงในสังคมชนเผ่ามั่ง ประสงค์ของพระเจ้าคือผู้กลับใจเชื่อในพระเยซูเจ้าต้องละทิ้งประเพณีปฏิบัติเหล่านี้เมื่อกลับใจ ส่วนการเผชิญทางอ้อม อาจเกิดขึ้นในกรณีของศีลธรรมที่ไม่แน่ชัด เช่นวัฒนธรรมในการปักผ้าเป็นเย็บประจำเผ่า ประเพณีปีใหม่ อัตลักษณ์ ค่านิยมความเป็นตัวตนที่ดีๆ หลังจากกลับใจแล้วหลังจากที่ผู้เชื่อเริ่มต้นดำเนินชีวิตตามความเชื่อใหม่แนวปฏิบัติบางอย่างเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องละทิ้ง แต่สนับสนุนด้วยการลบล้างส่วนประกอบที่ไม่สะอาดออก คือค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง และใส่ความหมายคริสเตียนลงไปแทนที่ประเพณีปฏิบัติและแนวความคิดค่านิยมเก่าๆ สามารถให้สัญลักษณ์ใหม่ เช่นการปักผ้าชาติพันธุ์เป็นการสื่อสัญลักษณ์และอัตลักษณ์ที่ฝังานบนฝีมือลดลายการปักผ้าชนเผ่า ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ รีเบคก้า เลวิส (2524) ได้เสนอว่าการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ผู้เชื่อยังคงรักษาเอกลักษณ์ของพวกเขาในการเป็นสมาชิกของชุมชนสังคมศาสนาของพวกเขาไว้ขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้การที่มีพระเยซูคริสต์เป็นเจ้าของชีวิตและยอมรับและยึดถือในสิทธิอำนาจของพระคัมภีร์ภายใน เมื่อพระคริสต์ได้วัฒนธรรม ผู้เชื่อมีอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณใหม่ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้สิทธิอำนาจของพระคัมภีร์และมีพระเยซูเจ้าเป็นเจ้านายของชีวิต แต่พวกเขายังคงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้ ชาร์ล เอช คราฟท์ (1981) ได้กล่าวว่า พระเจ้ามีวิธีการแผนการไถ่วัฒนธรรมตามวิธีการของพระเยซูคริสต์เจ้าคือทรงให้เกียรติวัฒนธรรมของคนและของโลกทัศน์ของพวกเขาไม่ใช่กระชากมันออกจากพวกเขา ดังเช่นที่พระองค์ได้เสด็จเข้าสู่ชีวิตในแบบฉบับวัฒนธรรมของชาวยิวเพื่อติดต่อสื่อสารกับพวกเขาดังนั้นเราควรเข้าสู่

ศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมของผู้คนเพื่อหาทางนำเขามาถึงความรอดการติดตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์เจ้า

5.2.2 การปักผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อ

จากการศึกษาค้นคว้าการบทบาทการปักผ้าในชาติพันธุ์ม้งเป็นเครื่องมือสื่อสารทางความเชื่อในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะมีความเชื่อในการนับถือผีมากมาย เช่น ผีฟ้า ผีเรือนรวมถึงผีบรรพบุรุษ การปักผ้าม้งที่ผลิตออกมาเป็นลวดลาย ด้วยสีเส้นด้ายหลากสีมาแปรรูปเพื่อสวมใส่เป็นชุด การสวมใส่ชุดประจำเผ่ามีความสำคัญในเทศกาลประเพณี และทำพิธีกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะงานศพ ผู้เสียชีวิตต้องแต่งกายด้วยชุดม้ง โดยกลุ่มชาติพันธุ์ม้งถือว่าถ้าศพไม่ได้แต่งชุดม้งบรรพบุรุษผู้ล่วงลับจะจดจำไม่ได้และไม่ต้อนรับ เมื่อบุตรสาวรู้ว่าบิดามารดาหรือบุคคลที่เคารพนับถือป่วยหนัก ต้องเตรียมปักผ้าให้แก่บิดามารดา โดยผ้าที่จะนำมาใช้ปักนั้นต้องเป็นเส้นใยธรรมชาติคือใยกล้วยง การปักผ้าที่ให้แก่บิดามารดาตอนเสียชีวิตมีความสำคัญ บ่งบอกว่าบุตรสาวได้ทำหน้าที่ของการเป็นลูกที่ดีและมาส่งผู้ตายไปสวรรค์ ลูกคนไหนไม่ปักผ้าให้แก่บิดามารดา ตอนเสียชีวิตจะถูกมองว่าเป็นลูกอกตัญญู บุตรสาวทุกคนจะต้องเย็บปักผ้าสวยงามให้กับบิดามารดาคนละผืน เพื่อให้ผู้เสียชีวิตใช้สวมใส่ในชีวิตหลังความตาย และในงานศพลูกหลานต้องสวมชุดม้งให้แก่ผู้ตายทุกชุดที่ผู้ตายเคยปัก คนเผ่าม้งเชื่อในมิติชีวิตจิตวิญญาณหลังความตายการปักผ้าม้งจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความเชื่อในชีวิตหลังความตายเป็นการติดต่อกันผ่านผ้า

5.2.3 การปักผ้าเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้งการปักผ้ามีบทบาทเป็นสายใยผูกพันจากรุ่นสู่รุ่น การปักผ้าม้งที่สืบทอดต่อกันมายาวนานเป็นสายใยผูกพันระหว่างแม่กับลูกสาว แม่มีบทบาทที่สำคัญต่อผู้เป็นบุตรสาวคือการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการปักผ้าให้แก่ลูกสาว ตั้งแต่เด็กอายุ 3-4 ขวบ ลูกผู้หญิงต้องเรียนการปักผ้าจากมารดาถึงจะชอบไม่ชอบก็ต้องเรียนรู้ โดยให้เริ่มฝึกปักจากลวดลายง่ายๆ ก่อน เช่น ลายกากบาท ลายหัวใจ การถ่ายทอดความรู้นี้เป็นการถ่ายทอดความรู้ไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำหน้าที่ของผู้หญิงชนเผ่าโดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ของรุ่นเก่า ที่สืบทอดต่อๆ กันมาด้วยวิธีการบอกเล่าและการ ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง และการฝึกฝนทำด้วยตนเอง ช่วงเวลาที่ได้ปักผ้ากับแม่เป็นช่วงเวลาที่แม่กับลูกจะพูดคุยกัน ไม่เพียงแต่การสอนปักผ้าแต่ในระหว่างกับปักผ้ากับลูกสาวแม่จะสอนถึงบทบาทการเป็นผู้หญิงม้งว่าต้องปักผ้าให้เป็น เมื่อแต่งงานไปจะได้ปักผ้าให้สามีและลูกของ

ตนเองได้ เมื่อเด็กสาวปักผ้าได้ก็จะเกิดความภูมิใจและมีความสุขที่ได้ใกล้ชิดแม่และได้อยู่กับผู้เป็นมารดา

5.2.4 การปักผ้าเป็นลึ่่งนำทางชีวิต

จากการศึกษาค้นคว้าการปักผ้ามั่งเป็นลึ่่งนำทางชีวิตของผู้หญิงชาติพันธุ์มั่งการปักผ้าและชุดมั่งที่ปักตัดเย็บเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้หญิงในแต่ละช่วงวัยเป็นเหมือนลึ่่งที่ตัวกำหนดหรือนำทางชีวิตของผู้หญิงชาวมั่งเป็นความผูกพันตลอดชีวิตของผู้หญิงมั่ง โดยในช่วงวัยเด็กผู้หญิง ทุกคนจะได้เรียนรู้การปักผ้าจากผู้เป็นมารดาตั้งแต่วัยเด็กโดยการสอนปักผ้าเป็นการเตรียมลูกสู่อากาศของการเป็นผู้หญิงเผ่ามั่ง โดยและจะสอนและถ่ายทอดความรู้ในการปักผ้าให้แก่ลูกของตน เพื่อฝึกให้ลูกปักผ้าให้เป็น ส่วนช่วงวัยรุ่นคำนิยมในการปักผ้าของผู้หญิงคือการปักผ้าเพื่อการเตรียมตัวออกเรือน เป็นภรรยา หรือเป็นสะใภ้ ในสังคมของเผ่ามั่งมีมุมมองว่าผู้หญิงคนไหนที่ปักผ้าเก่ง แสดงว่าเป็นคนขยัน และผู้ชายมักจะมองเลือกชอบและมองผู้หญิงที่ปักผ้าได้ ส่วนผู้หญิงคนไหนที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะถูกมองว่าขี้เกียจและไม่ควรรับมาเป็นภรรยาและสะใภ้ วัยรุ่นผู้หญิงมั่งจึงชอบนัดกันไปปักผ้าเป็นกลุ่มในหมู่บ้านเพื่อให้ผู้ชายหรือคนอื่นมาเห็นผลงานของเธอและชื่นชอบในตัวเธอแต่เมื่อเข้าช่วงวัยผู้ใหญ่ผู้หญิงต้องเป็นภรรยาของบ้าน ในฐานะภรรยาเธอต้องปักผ้าเป็นชุดให้กับสามีและลูกของเธอ และเมื่อลูกของเธอมีภรรยา เธอต้องปักผ้าให้ลูกสะใภ้เพื่อเป็นการแสดงต้อนรับมาสู่ครอบครัวรวมทั้งเมื่อเธอมีลูกสาวเธอต้องสอนลูกสาวของเธอนั้นฝึกปักผ้าด้วย ในฐานะสะใภ้ของบ้านเธอต้องปักผ้าให้พ่อแม่สามี รวมถึงทุกคนในบ้านของสามีด้วยเช่นกัน เช่นของน้องชายน้องสาว พี่ชายพี่สาว ของสามีด้วย ช่วงวัยสุดท้ายคือช่วงวัยชราผู้หญิงในวัยนี้จะเตรียมปักผ้าเพื่อที่จะใช้ใส่ในวันที่ตนนั้นเสียชีวิตเพราะมีความเชื่อว่ายิ่งมีชุดที่ปักไว้ใ้สมากเท่าไร ตายไปภพหน้าจะมีชุดให้ใส่เยอะด้วยเช่นกัน รวมถึงปักให้ลูกหลานเป็นมรดกที่มอบให้ก่อนเสียชีวิต

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์มั่งว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ในด้านจิตวิญญาณ ความเชื่อ วิถีชีวิต หรือมีแนวคิดใดที่มีอยู่ในการปักผ้า และลดทอนต่างๆ ในการปักผ้ามั่งเพื่อเป็นแนวทางในการทำพันธกิจกับชาติพันธุ์มั่งผ่านวิถีชีวิต มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอผู้ทำพันธกิจชาติพันธุ์มั่ง

ขอให้ผู้ที่สนใจทำพันธกิจกับพี่น้องชาติพันธุ์มั่งในประเทศไทยนำผลการศึกษาจากการค้นคว้าอิสระนี้ เป็นข้อมูลแนวทางในการทำพันธกิจการสื่อสารพระกิตติคุณผ่านวัฒนธรรมของชนเผ่ามั่ง

ปรับวิธีการสื่อพระกิตติคุณให้เข้ากับบริบทชนเผ่าม้งผ่านอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชนเผ่าม้ง การปักผ้าเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการทำพันธกิจกับผู้หญิงชนเผ่าม้งเพราะผู้หญิงชนเผ่าม้งมีความผูกพันกับการปักผ้าเป็นวิถีชีวิตของเขา การปักผ้าเป็นสะพานเป็นเครื่องมือที่นำผู้หญิงชาติพันธุ์ม้งให้เห็นความจริงของพระเจ้า เป็นการสื่อสารพระกิตติคุณในรูปแบบใหม่

5.2.2 ข้อเสนอต่อมูลนิธิสตรีและบ้านพักเด็ก

ขอให้มูลนิธิสตรีและบ้านพักเด็กนำผลการศึกษาจากการค้นคว้าอิสระนี้ เป็นแนวทางในการใช้การปักผ้าเพื่อเยียวยาจิตใจของเด็กผู้หญิงที่มีบาดแผลในด้านจิตและเป็นกิจกรรมเพื่อให้เขาได้รู้ถึงคุณค่าของตนเองในสายพระเนตรของพระเจ้า

5.2.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ขอให้ผู้ทำวิจัยครั้งต่อไปศึกษารูปแบบพิธีกรรมความเชื่อของชาติพันธุ์ม้ง เพราะชาวม้งมีความเชื่อที่ฝังแน่นในชีวิตหลังความตาย และจะให้ความสำคัญกับชีวิตหลังความตายมาก ให้ผู้ทำวิจัยครั้งต่อไปการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆ ของชาติพันธุ์ม้ง ชีวิตหลังความตายเชื่อมกับความจริงของพระเจ้าในชีวิตหลังความตายของคริสเตียนเพื่อเป็นสื่อในการประกาศผ่านวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2556). *แม่่ว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทหารผ่านศึก.
- กมลนาถ องค์กรวรรณดี (6 สิงหาคม 2563) ปักผ้าบำบัด พลังแห่งการเยียวยาผ่านเข็ม ด้าย และมีือ
สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <https://adaybulletin.com>
- ขจัตถัย บุรุษพัฒน์. (1962). *ชาวเขา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- จรรยา โกมูทรรัตนานนท์. (2545). *ศิลปะคืออะไร*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- จอห์น อาร์ ดับบลิว สตอทท์. (2553). *พันธกิจคริสเตียนโลกสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ที่รันนัส.
- ชมรมบริการวิชาการสถาบันวิจัยชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่. (2541). *ชาวเขาความเข้าใจกับชนเผ่าต่าง
วัฒนธรรม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โชคก เก่งเขตรกิจ. (2530). *ความรู้พื้นฐานศิลปกรรม*. กรุงเทพฯ: เสริมวิทย์บรรณาการ.
- ธีวรา กมลศักดิ์พิทักษ์ (6 มิถุนายน 2562) ปัก (Sashiko) เย็บ ปะ ต่อ (Boro) ศาสตร์แห่งการซ่อมผ้า
จิตใจ และความทรงจำ สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <https://adaybulletin.com>
- นพเก้า เนตรบุตร (19 สิงหาคม 2558) ศิลปะการปักผ้าเพื่อบำบัด สู่อิสรภาพแห่งชีวิต
สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.saisawankhayanying.com>
- บราณี เมณฮุต. (2551). *วิสัยทัศน์แห่งพันธกิจโลก*. กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.
- มิวเซียมไทยแลนด์ (2563). *ผ้าปัก ตำนานผ้าปักชาวเมียน*
สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.museumthailand.com>
- ศรีรัตน์, นาง เกศินี (2553). *บทบาทของผ้าปักต่อวิถีชีวิตชาวม้งบ้านหนองหอยเชียงใหม่* สืบค้น
สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.cmruir.cmru.ac.th/handle>
- ศิริ อรัญนารถ,ศมิสสร สุทธิสังข์ (13 เมษายน 2562) *หัตถศิลป์ผ้าปักไทยเวียดนาม ประวัติศาสตร์
วัฒนธรรมและวิถีชีวิต*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2563,

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน). (2557). *เอกลักษณ์และลวดลายผ้าชาวเขา*.
พระนครศรีอยุธยา: บริษัท สยามคัลเลอร์พรีน จำกัด.

สาธัญญ์ บุญเกียรติ. (2017). *คริสต์ศาสนศาสตร์ใกล้ตัวมุมมองใหม่*. กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.

แสง จันทร์งาม. (2532). *ศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สไบทิพย์ ตั้งใจ (2558). การจัดการอนุรักษ์และสืบสานศิลปปะผ้าปักกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง
สืบค้น 8 กันยายน 2563, จาก <http://cmuir.cmu.ac.th/handle>

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน). (2557). *เอกลักษณ์และลวดลายผ้าชาวเขา*.
พระนครศรีอยุธยา: บริษัท สยามคัลเลอร์พรีน จำกัด.

Davies, John R. (1990). *The Hill Tribes of Northern Thailand*. Footloose Books.

De Neui, Paul H. (2019). *Sacred Moments*. Christian World Imprints.

Institute of International Studies. (1981). *Perspectives*. William Carey Library.

Richard (2010). *God's Embroidery*. Retrieved 14 December 2020,
from <https://christfirstforum.com>

May Tomlin (5 November 2019) *Knitting and God*.

Millett, Sandra. (2002). *The Hmong of Souteast Asia*. Times Media Private
Limited2002.

May Tomlin (5 November 2019) *Knitting and God*.
Retrieved 14 December 2020, from <https://www.maytomlin.com>

Murphy, Bernadette. (2002). *Zen And The Art of Knitting*. Adams Media Corporation.

Technical Service Club Tribal Research Institute. (1995). *The Hill Tribes of Thailand*.
Technical Service Club.s

Walker, Anthony R. (1981). *Farmers in the Hills Upland Peoples of North Thailand*.
The Chinese Association for Folklore.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การค้นคว้าอิสระเรื่อง มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์มีแนวคำถามเกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีดังนี้

1. คุณเริ่มปักผ้าตั้งแต่อายุเท่าไร
2. คุณชอบการปักผ้ามากน้อยแค่ไหน
3. คุณปักผ้าไปทำไม
4. คุณมีความรู้สึกอย่างไรเวลาที่ได้ปักผ้า มีช่วงเวลาที่ทุกข์สุขไหม มีความเชื่ออะไร มีความหวังอะไร
5. ผู้หญิงชนเผ่าม้งทุกคนต้องปักผ้าเป็นไหม
6. คุณคิดว่าการปักผ้าเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ หรือวิถีชีวิตเผ่าม้งไหม
7. ผู้หญิงชนเผ่าม้งกับการปักผ้ามีความผูกพันกันในด้านใดบ้างหรือไม่อย่างไร
8. ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปกับผลกระทบในการทำงานฝีมือผ้าปักชาวม้ง

ภาคผนวก ข

	<p style="text-align: center;">สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ</p>	<p style="text-align: center;">AF 08-02</p>
---	--	---

COE No. 63/066

PYU_REC No. 63/047_IS

เอกสารรับรองการยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย
(Certificate of Exemption)

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) : มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง

Project title (English) : Spirituality in Hmong Embroidery

ผู้วิจัยหลัก (Principal investigator) : นางสาวสุนิดา ดุแสง

สังกัดหน่วยงาน (Affiliation) : วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ

เอกสารรับรอง (Document reviewed) :

เอกสารรับรอง	ฉบับที่รับรอง
เอกสารการขอรับรองเชิงจริยธรรมการทำวิจัยในคน : AF 07-02	ฉบับที่ 4 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563
เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย : AF 07-03	ฉบับที่ 4 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563
เอกสารแสดงความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย : AF 07-04	ฉบับที่ 4 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563
ข้อเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 4 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 4 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563
ประวัติของผู้วิจัยหลัก	ฉบับที่ 3 วันที่ 30 เดือน ตุลาคม 2563

	สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ	AF 08-02
---	--	-----------------

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ ให้การรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย ตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ ประกาศเฮลซิงกิ แนวทางการปฏิบัติการวิจัยทางคลินิกที่ดี และรายงานเบลมอนต์

Payap University Research Ethics Committee has exempted the above research protocol which has been reviewed and approved based on international guidelines for human research protection including the Declaration of Helsinki, international Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP) and the Belmont Report.

 Signed.....

(Assoc.Prof.Anake Chitkesorn)

Chairperson, Research Ethics Committee,
Payap University

วันที่รับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรม : วันที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2563

(Date of exemption) : October 30, 2020

การปฏิบัติหลังจากรับรอง

1. หากจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย/อาสาสมัคร หรือเอกสารยินยอมหรือโครงการวิจัยต้องขออนุมัติก่อนเพื่อสวัสดิภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย/อาสาสมัคร
2. หากมีข้อมูลใหม่หรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจมีผลต่ออัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์/ความเสี่ยงของการศึกษาวิจัย ให้รายงานต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพโดยรีบด่วน
3. การเบี่ยงเบน/ฝ่าฝืนโครงการวิจัย ต้องแจ้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยทุกครั้ง
4. ให้นำส่งรายงานผลการวิจัยเมื่อสิ้นสุดโครงการ
5. หากใกล้ระยะสิ้นสุดการอนุมัติแล้ว แต่ผู้วิจัยยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ กรุณาส่งรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยพร้อมบันทึกขอขยายเวลา โดยระบุเหตุผลความจำเป็นในการขยายเวลา พร้อมทั้งระยะเวลาที่ขอขยาย ทั้งนี้จะต้องดำเนินการก่อนที่จะสิ้นสุดระยะเวลาการอนุมัติตามที่ระบุในเอกสารรับรองอย่างน้อย 2 เดือน

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุนิดา ดุแสง เกิดเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 (ค.ศ.1991) ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ บ้านหลักชัย บ้านเลขที่ 301/94 หมู่ 3 ต.สันปูเลย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220 เป็นสมาชิก สมบูรณ์ คริสตจักรรุ่งอรุณแห่งชีวิต สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

ค.ศ. 2006-2007 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมต้นโรงเรียนกาวีละวิทยาลัย ต. ท่าศาลา อ. เมือง จ.เชียงใหม่

ค.ศ. 2008-2010 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปวช. สาขาวิชาออกแบบ โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ เชียงใหม่ ต. ท่าศาลา อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ค.ศ. 2011-2015 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบ สิ่งทอและเครื่องประดับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ต. ช้างเผือก อ.เมือง จ. เชียงใหม่

ประวัติการทำงานรับใช้

ค.ศ. 2016-2018 ผู้รับใช้เต็มเวลาที่คริสตจักรรุ่งอรุณแห่งชีวิต ฝ่ายประกาศและเผยแผ่